

Jean Anouilh (1910–1987)

Pozvání na zámek

PŘEKLAD
REŽIE
DRAMATURGIE

ALEXANDER JERIE
PETER GÁBOR
KLÁRA ŠPIČKOVÁ
DAGMAR RADOVÁ
MICHAL SYROVÝ
KATARÍNA HOLKOVÁ
DAVID VRBÍK
TOMÁŠ KRIVOŠÍK
JANA HAJKOVÁ
JAN RYCHTÁŘ

SCÉNA
KOSTÝMY
HUDBA
POHYBOVÁ SPOLUPRÁCE
CEMBALO
ZPĚV

Osoby a obsazení:

HORÁC, FREDERIK (dvojčata)
PANÍ DESMEMORTESOVÁ
LADY DOROTEA INDIA
DIANA MESSERSCHMANNOVÁ
MESSERSCHMANN (otec Diany)
PATRIK BOMBALLES
ROMAINVILLE

Aleš Bílík
Veronika Forejtová
Renáta Klemensová
Andrea Mohylová
František Večeřa
Ivan Dejmal
Jiří Sedláček
/ Dušan Urban
Veronika Lazorčáková
Anna Cónová
Marie Logojdová
Miroslav Rataj

ISABELA (tanečnice z Opery)
MATKA ISABELY
SLEČNA CAPULATOVÁ
JOSUÉ

Premiéra 7. listopadu 2013 v 18.30 hodin
v Divadle Antonína Dvořáka

Představení řídí	Marta Celárková
Text sleduje	Hana Heralová
Technický šéf	Stanislav Muntág
Jevištní mistři	Jan Benek, Radim Duraj
Mistr osvětlení	Radko Orenič
Mistr zvuku	Otakar Mičoch
Mistrová vlásenkárny	Eva Celarková
Mistrová garderoby	Růžena Mauerová
Mistrová rekvizit	Alexandra Václavíková
Šéf výpravy	David Bazika
Vedoucí umělecko-dekoračních dílen	Barbora Macháčová
Vedoucí výroby kostýmů	Eva Janáková

Scénické dekorace vyrobily umělecko-dekorační dílny NDM

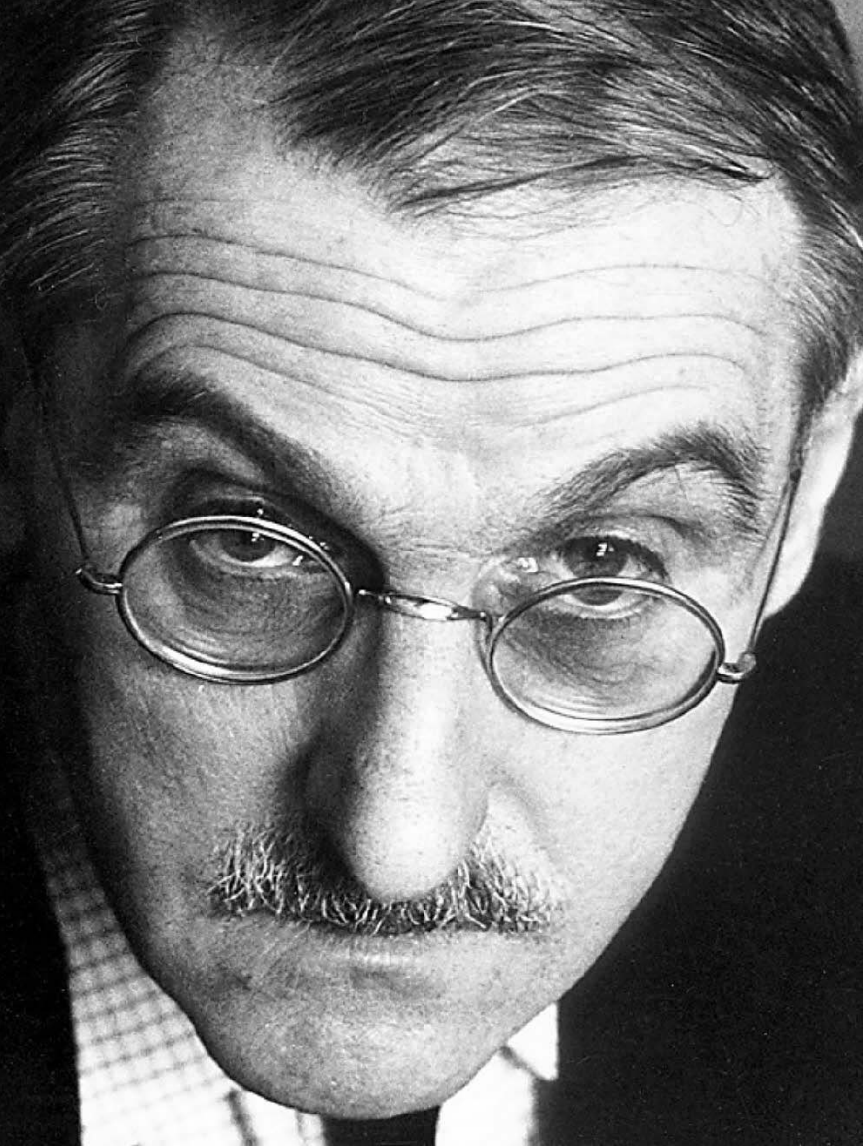
Technolog – Martin Dušek, mistr čalounické dílny – Petr Missig, mistr malířsko-kašérské dílny – Jaroslav Macháč, mistr truhlářské dílny – Radomír Maschke, mistr zámečnické dílny – Jaroslav Kocourek, mistr zbrojářsko-šperkařské dílny – Jaroslav Dovalil

Kostýmy a doplňky vyrobily krejčovny NDM

Mistrová dámské krejčovny – Iva Koplová, mistrová pánské krejčovny – Jiřina Richtrová, modistka-dekoratérka – Věra Siostrzonková

Dokud neumřeme, slečno, je všechno jenom hra.

(Jean Anouilh, *Pozvání na zámek*)

Chlapec z kasina

Jean Anouilh (vlastním jménem Marie Lucien Pierre) se narodil 23. června 1910 v Bordeaux ve velmi skromných poměrech. Jeho otec byl krejčí, matka houslistka. Právě po otci, jak později proklašoval, zdědil hrdost na mistrovství řemesla, které dodržoval i při psaní. Po matce zas zdědil umělecké sklony. Doplnovala totiž skromný rodinný příjem hraním v kasinu v Arcachon, v nedalekém přímořském letovisku. Pracovala na noční směny, někdy doprovázela jevištní produkce. Malý Jean měl dostatek příležitostí poznat kabaretní zákulisí. Často pozoroval zkoušky, o přestávce ho pak matka posílala spát, a tak si před spaním vymýšlel vyústění příběhů, které poznal jen z poloviny. Později, když už viděl příběhy celé, býval jejich zápletkami nejednou silně zklamán. Rovněž si před spaním čítával scénáře. Ve dvanácti letech se pokusil o první vlastní dílka, která se bohužel nedochovala.

Škola reklamou

V roce 1918 se rodina přestěhovala do Paříže. Zde pak strávil většinu svého života. Navštěvoval Colbertovu střední školu a střední Collège Chaptal. Byl přijat na práva na Sorbonně. Aby se však uživil, odešel po osmnácti měsících hledat práci do reklamní agentury. Zde se cvičil v důvtipu a v přesnosti jazyka, což mu nahradilo studium poetiky. Napsal také několik drobných scének pro film. Finanční potíže však pokračovaly poté, co byl roku 1929 povolán do vojenské služby.

Nevyzpytatelné ženy

V roce 1931 si Anouilh bere za ženu herečku Monelle Valentin, která později ztvárnila mnoho ženských hrdinek v jeho hrách. Anouilhova dcera z druhého manželství později tvrdila, že nikdy nebyli šťastni, nejmladší Anouilhova dcera Colombe dokonce proklašovala, že ani nebyli oficiálně oddáni. Monelle Valentin měla prý dost mimomanželských afér, kterými Jeana Anouilhe trápila. Partnerčiny nevěry dramatika tížily o to víc, že si sám nebyl jist svým původem! Jeho skutečným

biologickým otcem totiž mohl být milenec jeho matky v kasinu v Arca-chon. Oproti všem těmto svědectvím měli Jean a Monelle dceru Catherine (1934), která se už v dětském věku začala aktivně sžívat s divadelním prostředím. Pod tlakem chybějících financí se Anouilh rozhodl věnovat psaní naplno. Zbývalo se jen prosadit.

Stůl ze Siegfrieda

Od dvaceti pěti let působil Anouilh jako tajemník herce, režiséra a ředitele Louise Jouveta v Comédii des Champs-Élysées. Tehdy byl Jouvetovým dvorním autorem významný spisovatel a dramatik Jean Giraudoux. Jeho dílo Anouilhe doslova očarovalo. Od něho přejal dokonce i některé motivy a náměty (např. téma ztráty paměti nebo aktualizování antické tematiky). Louis Jouvet se však tvářil chladně na Anouilhovy pokusy psát pro jeho divadlo. Dobromyslně mu půjčil do bytu nábytek z Giraudouxovy hry *Siegfried*, aby mladý pár mohl vůbec „nějak“ bydlet, ale dramatické snahy svého tajemníka nepodporoval. V této životní situaci zažíval Anouilh tragikomický fakt – kdykoliv se blížilo druhé dějství *Siegfrieda*, jeho byt se rychle vyprazdňoval. A tak zatímco se Jouvet díky spolupráci s Giraudouxem stal počátkem třicátých let slavným, Anouilh na svou životní příležitost stále čekal. Jouvetovi nelze upřít, že se mu tehdy podařilo přesunout zájem od osob režisérů (kteří dominovali francouzskému divadlu od počátku 20. století) zpátky ke kvalitám divadelních textů.

Rebelující Anouilh

Na rozdíl od Jouveta si Giraudoux mladého autora oblíbil a podpořil ho. Oba vyznávali myšlenku, že slovo vytváří styl. Spolu s ruským režisérem Georgesem Pitoëffem pak vytvořil Anouilh několik perspektivních inscenací navzdory nedostatku komerčních zisků. A toto autorsko-režijní duo pokračovalo až do prvního velkého úspěchu. Anouilhovým triumfem bylo v roce 1937 uvedení hry *Cestující bez zavazadel* (*Le Voyageur sans bagage*). Přepracoval v ní téma Giraudouxova *Siegfrieda*. Jde o téma ztráty paměti – v tomto případě ztráty vědomé a úmyslné: hlavní postava hry Gaston se vnitřně vzbouří proti své minulosti a rozhodne se natrvalo vymazat z paměti své staré já.

Už tady se ozývá Anouilhův příznačný motiv: hledání úniku ze společnosti, s níž hrdina odmítá žít. Hra otevřela Anouilhovi slavobránu – v pařížských divadlech se od té doby objevovala na repertoáru každou sezónu. O rok později se dočkal dramatik dalšího velkého úspěchu s dramatem *Divoška* (*La Sauvage*). V ní zaznělo pozdější typické anouilhovské téma: vzpoura čistoty proti špinavé životní praxi. V roce 1940 se Anouilh obrátil od současných příběhů k mytické tematice a klasickým historickým příběhům. Společně s J. P. Sartrem a Albertem Camusem sdílel existenciální obavy z našeho světa. Jeho hra *Antigona* (*Antigone*) oslavila revoltu stejně jako její marnost. Aktualizace této Sofoklovy tragédie budí světovou pozornost dodnes. Anouilh bývá někdy nazýván největším skeptikem 20. století a zde se toto označení projevuje po zásluze. Mladý nekompromisní jedinec si uchová identitu, jen když zvolí smrt. Světová premiéra v roce 1944 v nacisty okupované Paříži se stala elektrizující událostí. Diváci se silně identifikovali se střetem nekompromisní Antigony a účelového Kreonta jako obrazem vlastní společnosti.

Je libo černou, růžovou, zářivou nebo skřípající hru?

„Jedním z hlavních problémů současného života je, že se nevyhnete tomu, abyste se nesetkali s některou z Anouilhových her.“

Edmund Wilson, 1965

Téma osamocené idealistického člověka odsouzeného k zániku uprostřed zkažené společnosti, téma nemožnosti „čistoty“ přežít a neztratit nevinnost ve světě vulgarity, kompromisů a „špinavé životní praxe“ uplatňoval Anouilh v mnoha dalších dramatech. Sám je nazýval „hrami černými“. Patří sem, kromě výše zmiňovaných, například *Médea* (*Médée*), *Jezabel* (*Jézabel*) a *Romeo a Jana* (*Roméo et Jeannette*). Pocitově, nikoliv podle žánru či kvality, vytrídil „hry růžové“. V těch se vyskytují postavy podobné jako v hrách černých, ale dochází zde ke šťastnějšímu řešení. Patří sem např. *Eurydika* (*Eurydice*), romance *Leokadia* (*Léocadia*), *Karneval zlodějů* (*Le Bal des voleurs*), *Schůzka v Senlis* (*Le Rendez-vous de Senlis*) atd. Další skupinou jsou „hry zářivé“ – a právě sem spadá *Pozvání na zámek* (*L'Invitation au château*) z roku 1947 (přeložena do češtiny

v roce 1976), *Holubice (Colombe)*, *Zkouška aneb Potrestaná láska (La Répétition ou l'Amour puni)*, *Cecílie aneb Škola otců (Cécile ou l'École des pères)*. A „hry skřípající“: *Valčík toreadorů (La Valse des toréadors)*, *Ardéla čili Kopretina (Ardèle ou la Marguerite)*, *Ornifl aneb Průvan (Ornifle ou le Courant d'air)*. K vrcholům patří také „hry kostýmované“, což byla většinou dramata, pro která si námět vybíral z historie. Zpracoval jedinečně v principu „divadlo na divadle“ příběh Jany z Arku, v němž se opět vrací k tématu revoltující čistoty, ve hře *Skřivánek (L'Alouette)*. V našem divadle jste mohli před několika lety vidět strhující drama *Tomáš Becket aneb Čest boží (Becket ou l'Honneur de Dieu)* s Davidem Viktorou a Františkem Strnadem v hlavních rolích v příběhu velkého přátelství a vražedné rivality. Hra je zasazena do doby krále Jindřicha II. Plantageneta. On a Tomáš Becket, králův kumpán a pozdější arcibiskup z Canterbury, rozehrávají námět, který si Anouilh vypůjčil u T. S. Eliota a jeho *Vraždy v katedrále*. Tyto dvě hry proslavily Anouilhe také v Americe, kde byly zfilmovány. *Tomáš Becket* byl roku 1962 natočen ve hvězdném obsazení, kdy ústřední role ztvárnili Peter O'Toole (Jindřich II.) a Richard Burton (Becket). Anouilh se tehdy stal nositelem Tony Award.

Unikající Anouilh

Anouilh je dnes považován za nepřekonatelného vypravěče a staviatele dialogů. Nejenže má chytré nápady, ale jeho elegantní rétorika se mísí s poetickými pasážemi, což navozuje osobitý styl. Často předvádí panoptikum pokřivených lidí. Ale nerezignuje, pod jejich směšným povrchem hledá bolavá místa člověka. Je to divadelník každým nervem a každou myšlenkou. Dokonale směšuje tragické a groteskní, vznešené a komické. Počet jeho her překročil několik desítek. Psal i scénáře pro balet a spolupracoval s rozhlasem. Režiroval, překládal, vytvořil adaptace různých autorů (W. Shakespeara, O. Wildea, G. Greena). Přednášel jako mimořádný profesor na pařížské Sorbonně. Postupem let se u něj hořká skepse mění v divoký vztek a zoufalý pesimismus. Čím dále víc si střeží své soukromí, nakonec se odstěhuje z Paříže. Jeho osobnost získává odér tajemnosti, vyhýbá se jakémoliv publicitě. Umírá 3. října roku 1987 v Lausanne ve Švýcarsku.

Klára Špičková

Jean Anouilh: Tomáš Becket, NDM 2004
František Strnad (Král), David Viktora (Becket), foto Josef Hradil

„Divadlo je posledním místem, kde má literární dílo ještě možnost být přijímáno a vnímáno jako umělecké dílo – se všemi požadavky a také riziky, které to s sebou nese.“

Jules Romains

Aleš Bílík, Anna Cónová

Ivan Dejmal, Renáta Klemensová

Anouilh čili Romantický sen

Dlouhá cesta štěstí k hořkosti – u příležitosti smrti dramatika

Günter Rühle

Jean Anouilh byl posledním leskem jedné epochy. Tomuto útlému melancholickému muži v niklových brýlích se po třicet let dostávalo slávy, potlesku a skutečné lásky v hledištích po celé Evropě. Měl glanc, ale také zakusil hořkost života pro divadlo. Jeho jméno bylo synonymem moderního divadla a bylo také – neboť čas divadlo lehce roztrhší o břeh – divadlem minulosti. Právem, neprávem?

Jeho štěstí začalo ve třicátých a čtyřicátých letech v pařížských divadlech mezi Montparnassem a Champs-Élysées. Po válce nás zasáhlo, když se jeho *Antigona*, ta jemná svěhlavá dívka, tak dojemným a podivuhodným způsobem znovu opovážila o tuto antickou hru a už skoro unavenému pragmatikovi Kreontovi odporovala a předhodila mu: „Jsem tu kvůli tomu, abych ti řekla Ne a umřela“. Byla to hra *Résistance*? Odpor vůči ušmudlanosti politiky, těm, kteří vládou, nepoctivcům a oportunistům. Podobně jsme ještě zažili vzdorovité „Já“ Anouilhovy *Médey*. Zdá se, že Anouilhovi šlo i v nepřizní o sebeutvrzení.

Čím byl Anouilh tehdy? Moralista, nihilista? Ten, co říká ne, ten, který moralisty, senzačnost sartróvského existencialismu nechtěl ani neuměl odmítnout? Tak se jevil. A současně i jinak. *Cestující bez vazadel* se týkal přímo nás, kteří jsme přežili katastrofu, svou touhou vymazat si paměť a začít druhý život. Nemuset být tím, kým jsme byli předtím. V děsu číhá touha. Jemnost Anouilhovy *Eurydiky*, této písně lásky o čistotě a smrti v nádražní čekárně s melodií: „Smrt je krásná. Teprve ona dodává životu tu správnou atmosféru“. Po těžkých letech umírání, které se změnilo ve chcípání, a milionech rozloučení se zdála jako chlácholení. Jeho melodie zněla sladce. A byla to ta samá melodie, kterou vyfukával také Thornton Wilder v *Našem městečku*.

Kdo už jednou tvořil dějiny divadla, nezapomenutelně se vtiskl do paměti diváků i do paměti divadla samotného. Anouilh byl posedlý divadlem. Měl ho v krvi. Ale z jakého starého pramene se mu tam vlilo? Nikdo v tomto století neuměl – tato skutečnost platí navzdory všem

kritikám i zklamáním – tak rozehrát všechny formy, materiály, postavy a nálady. Psal role pro herce jako byli Vilar, Barrault a Brassens, Olivier, Burton, O´Toole nebo Martin Held, Tilla Durieux, Minetti a Quadflieg. A mezinárodní hráči dramatika Anouilhe měli vysoké postavení.

Raný Anouilh – ten, kterého jsme poznali až deset let po jeho prvním úspěchu, nám připadal jako novátor. Nedramatizoval pompézně a pateticky, nýbrž vypravěčsky. Měl vlastní, nedogmatický způsob epického divadla. *Antigonu* uvozuje věta Mluvčího: „Takže tyhle postavy před vámi zahrají příběh Antigony“. Citoval staré látky, vpravil nás do hry, dramatické scény nám přitáhl až k tělu a zase iluzi rozbil. Anouilh si hrál s postavami, s herci i s diváky. V tomto trojboji dosáhl mistrovství – ve svých „růžových“ hrách mnohem více než v těch „černých“ v klasické fázi ve čtyřicátých letech. Po válce získal ještě na virtuozitě, ale také na vtipu, sladkosti, sarkasmu a zahořklosti. *Pozvání na zámek, Ardéla neboli Kopretina, Ornifle, Colombe, Valčík toreadorů, Skřivánek, Chudák Bitos, Generál Quixote, Tomáš Becket*, to je řada titulů jeho triumfu, která končila rokem 1960. Příliš brzy? Tehdy bylo anouilhovskému divadlu už dvacet pět. Který autor si může v divadle udržet pozornost dvacet pět let?

Divadlo jako poezie

Byla to, od roku 1936, neobvyklá kariéra. Jak moc Anouilh v šedesátých letech pocítoval úbytek sympatií, ukazují jeho hry ze sedmdesátých let, z nichž se jen jedné – *A hlavně neprobudte madam* – dostalo pozornosti. Stále nápadněji si Anouilh bral sám sebe za objekt svých her (*Drahý Antoine, Zlatá rybka, Pupek*). Můžeme vnímat podrážděnost vůči sobě i svému okolí; útočil proti doktorům, sociálnímu státu, různým kruhům a proti Brechtovi, Ionescovi, proti Sartrovi a Beckettovi, kteří ho předstihli. Kteří, jak sám pochopil a také to říkal, se potvrdili jako platnější, protože v rukách drželi látku, která se na divadle, v nerozváznostech a v maličkostech, nerozpustila. Proti tomu, co proběhlo v divadle šedesátých a sedmdesátých let, působil Anouilh nápadně konzervativně. Padla ještě mnohem horší slova o mistru jemné příze, křehkých citů a vášní.

Anouilhe dráždila poetická, nerealistická forma divadla. Zažil „nové“ jeviště tak, jak ho chtěli Pitoëff nebo Jovet (jehož sekretářem byl dlouhou dobu). Odtud jeho záliba v roztržštěných formách, surrealis-

tických skocích i v některých tvrdých konturách. Anouilh stál mezi časem i mezi frontami. Jako autor vnímal velké dědictví francouzského divadla. Klasikové zde byli tak současní jako autoři vaudevillů. Ve svých dílech střídal Racinovy stíny s Molièrovým sluncem, komediální proud protékal od Marivauxe přes Musseta ke Scribovi, Sardouovi, Salacrouovi, Feydeauovi, Vitracovi a Giraudouxovi až do jeho vlastních luhů. Přitom přejímal postavy staré tragédie, heroického a morálního dramatu (od Antigony, Elektry, Medey přes Dona Juana, Johanku z Arku, Tomáše Becketa až po Figara a Robespiera), tím se dotýkal prastarých silných proudů. Z romantických komedií, ale především z buržoazních frašek, přejímal umění zesměšnit, které kopuluje s čistým potěšením a později stravuje fantasií agresivitou. Rád hrál v kulisách a kostýmech, jeho interiéry byly s oblibou salony a manželské postele; ponoukal režiséry k tomu, aby se nevzdávali starých účinných prostředků jako noční košile, spodků a mihnutí se hezké dámské zadnice. Byl hráčem, který ví, jak se s vášněmi (jako sexus nebo chamtivost) zachází.

Ovládal nejhezčí iluze, aby je obcházel, hrál s časem – návraty do minulosti, skoky v jednání, se snem a „skutečností“ – inscenoval divadlo na divadle. Používal prastaré efekty a vytvářel s radostí nové. Z hranice Johanky z Arku se nepřehlédnutelně staly schody k remešské katedrále a špatný konec se změnil v nejkrásnější a přímo čítankovou korunovaci. Dobře rozuměl účinkům divadla. Miloval hustou atmosféru, především dobrou konstrukci, kterou ozdobil lehkým (a lehce udělaným) jazykem nabitým vtípem, který strhával sympatie na svou stranu – na stranu dialogu, ne na stranu samotných postav. Anouilh nikdy nepsal komedie proto, aby představil postavy, potřeboval postavy pro své komedie. Z nich miloval jen málokteré: nejvíce však mladé dívky. Anouilhovy dívky (Eurydika, Colombe, Amanda, Isabela, Lucile) jsou určitým typem, jako například dívky u Brechta nebo Horvátha – jen jemné, nejasné, nesrozumitelné šifry. Pro Anouilhe byly snem o krásné přirozenosti, čistotě, nezkaženosti. Byly půvabnými květy ve špinavém, zkorumpovaném a ulhaném světě – a také postavami jeho pravdy. Žil s tímto romantickým motivem. Kleistova *Katynka z Heilbronn*, kterou sám jednou režíroval, byla pro něj velkou básnickou črtou vlastních romantických veseloher.

Anouilh si rád hrál s protiklady: s mládím a stářím, čistotou a špínou, věrností a nevěrou, okouzlením a hnusem, bohatstvím a chudobou, nadějami a zklamáním. O „štěstí“ se mluví pořád, jako i o „lásce“.

Anouilhovy milostné příběhy čerpají svůj sentiment ze směsi zklamání, zkušenosti s pomíjivostí a syrovosti vztahů. „Láska existuje, ovšem. A pak existuje život, její nepřítel...“, říká se v *Ardéle čili Kopretině*. Jeho pohled na svět byl jednoduchý. Co bylo jeho poselstvím, pokud tedy vůbec nějaké měl? Tedy když odhlédneme od přípitku na „mládí a zdraví Amandy, která zachránila malého Alberta“ (*Léocadia*)?

Jak hořkosladké, líbezné a někdy příliš naondulované to mnohdy přišlo. Ale že by si Anouilh byl býval dělal iluze o životě, společnosti nebo o přirozenosti a duševních silách člověka, to se říct nedá. Jen tam, kde výstřednost některé postavy byla moc velká, upomínal na to, aby se „žilo“ a nesnilo, a dál upozorňoval na skutečnost. Život vnímal spíš jako skromný druh štěstí. Život se v Anouilhových hrách vyznačuje ustrnutím, svéhlavostí, zjištěností, oportunismem, poškozením, neurózami, zlobou a podvodem, lží, sexuálním chtíčem, špinavostí a lidskou erozí. Pod všemi něžnostmi u něj bují stále silnější cynismus. *Ornifle, Generál Quixote, Valčík toreadorů, Chudák Bitos*, to jsou komedie cynismu. Jak viděl člověka? Jako velmi pomíjivou krásu. „Toto smutné, prolhané stvoření, které si s cylindrem na hlavě a ve spodkách hrdě vykračuje pokojem, jednu ruku na srdci a druhou na zadnici služebné – to je člověk“, říká se v *Pekaři, pekařce a jejich učedníčkovi*. Nebyl idealista a moralistou zůstal spíš proto, že musel svému cynismu dát nějakou oporu. Ve vztahu k divadlu a filosofii se často zmiňuje Anouilhova věta: „Jen jedno je skutečně tragické a zrcadlem života současné: fraška! Nikdo neřekl o lidské existenci tolik jako Feydeau a Pascal.“ Podivná směs. Pascal? „Ostatní jsou nutně šílení, protože nebýt šílený znamená být šílený jiným druhem šílenství“, tak to nalezneme v Pascalových úvahách nad lidskou povahou. Což tento vztah vysvětluje.

Poslední Anouilhova citovaná věta o tragické podstatě frašky se stává rozhodující ve *Valčíku toreadorů*. Skoro se dotýká Ionescova chápání absurdity života. Stejně jako Ionesco vycházel z Vitracových jedovatých absurdních komedií (pomohl znovuobjevit jeho *Viktora čili Děti u moci* a v *Ardéle* ho trochu zplagioval). Co ale Anouilhe dělá od Ionesca, je jeho zdrženlivost s ohledem k lidským projevům. Anouilh zůstává na hranici stanovené Feydeauem a dodržuje ji: zobrazit, napodobit, odhalit a také se vysmívat – ale nedeformovat. Anouilhoi lidé zůstávají ve svém chování i gestu lidmi. Existují ve společnosti. Z Ionescových postav vychází cizota a oproštění. Už jsou obětmi společenských procesů. Anouilhovo krajní poznání je, že

hrajeme jen role a že nám nezbyvá než tyto role hrát (sama paličatá Antigona a Tomáš Becket to tuší), že v sobě máme mechaniku, podle které fungujeme: v měšťanském domě, v buržoasní společnosti... – Anouilh říká, že dokonce i v revoluci. Svět sám sprovedí člověka ze svého povrchu. Jen jedné ze svých postav dopřál onen pascalovský skok, totiž kancléři Becketovi v podobě jeho mučednické cesty. To, že si člověk zachová svou čistotu jen díky brzké smrti, bylo Anouilhovým často prezentovaným přesvědčením. Věděl, že i jeho čisté dívky, pokud chtějí zůstat naživu, budou jednou s natáčkami supět v manželské posteli a že stáří zapomene na všechny iluze, které si člověk ještě uchoval. Vnímal a znázorňoval to sám na sobě.

Stáří těchto pravd vysvětluje také konvenčnost jeho divadla. Cítil, že nemůže (a nechce) před lidskou existencí strhnout oponu jako Ionesco anebo jako radikální Samuel Beckett. Anouilhova lahodná otřepaná životní fráze koneckonců zněla: „Celý život je jen divadlo a lidé jsou herci a komedianty“. Proti Sartrovi a Beckettovi se ohrazoval: „Ať ti nudní filosofové zoufalství ustrnou v onom neměnném – jsme podivní. To nakonec ještě hůř a úděsněji lící naše Nic.“ Z tohoto „jsme podivní“ virtuózně vyvinul své divadlo. Bylo také básnické? Anouilh své nároky nikdy nezvyšoval. Sám sebe vnímal jako řemeslníka. Otec byl krejčím, matka houslistka. Toto spojení vysvětluje jeho základní přesvědčení: „Jsem dobrý výrobce divadelních her.“ „Dělám hry jako židle.“ „Poskytuji hercům dobrou záminku k tomu, aby ze sebe na divadelních prknech mohli dělat šašky.“

Sebeospravedlnění? Skromnost? Sebepoznání? Výrobce židli (a přeci sám *Židle* nenapsal) se ovšem několikrát básnictví dotkl. Rozchod Jindřicha II. s Becketem (v jeho poslední úspěšné hře *Tomáš Becket*), znovushledání starých přítelkyň v *Pozvání na zámek*, to jsou dva příklady. Některé jeho hry, jako například *Chudák Bitos*, ukazují jeho zoufalou snahu dosáhnout Pirandelloy silné básnické obraznosti.

Anouilhovo stáří

Byla příčinou vymizení tohoto dramatického virtuosa z našeho divadla jen, jak sám říkal, „změna větru“ v šedesátých letech? Nebo Anouilhe skutečně vypudilo režijní divadlo? Anouilhovo stáří začalo už v jeho vrcholném období. Bylo čím dál tím jasnější, že se vyostřujícímu sociálnímu vědomí svou divadelní stafáží a manželskými problémy

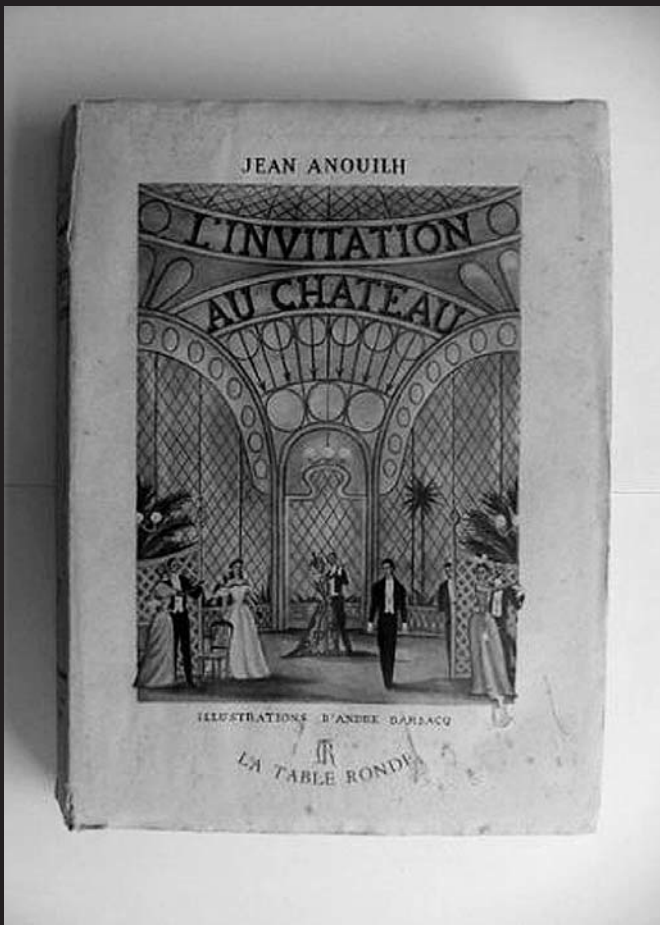
z Belle Époque na kobytku nedostane, že snová filosofie rozkvétajících dívek nabízela nárokům reality jen skromnou základnu a společenským výpadům mezi lety 1962 až 1972 byla málo, že karikatura měšťáků nepřinesla než triviální poznatky. Beckettův tvrdý řez byl řezem do divadelní tradice, který nepohodlného moderního tradicionalistu Anouilhe zanechal na druhém břehu.

Ovšem, Anouilh měl silný smysl pro dramatickou strukturu života. Ale skoro ve všech případech zmenšil drama do scénického fejetonu. Zfejetonizování dramatu mu ale přineslo, i přes jeho často hořké zobrazování člověka, souhlas i lásku publika. Kde ale tuto lásku, tam byl jeho cynismus ještě silnější a přímější, jako v *Chudákovi Bitosovi*, ve kterém hnal před soud očistné praktiky Résistance v poválečné Francii. Tehdy zažil povyk, hněv, tabu, na které předtím nikdy nenarazil. Musel na ně narazit? Nevnímal to jako své pověření.

Anouilh žil z tradice a v tradici francouzského divadla. Zanechal díla jako Sardou nebo Feydeau, ale ne jako George Bernard Shaw, který hledal nové divadlo a ukazoval směr. Anouilhovo dílo je dostatečně duchaplné, to lze na jeho znovuobjevování dobře pozorovat. Ale i když má jeho dílo osud dramatických děl, přeci jen to něco znamenalo – ve své době a trochu i dnes a snad i do budoucna. Lesk jedné epochy přezáří vždycky i její konec.

Překlad Dagmar Radová

Anouilhovo pozvání do života

Marie Voždová

Hru *Pozvání na zámek* napsal Jean Anouilh v roce 1947. V původní podobě se jedná o pětiaktovou salonní zápletkovou komedii. Nejenže v ní autor přistupuje ke klasickému dělení jevištního kusu na pět dějství, ale dodržuje i tzv. pravidlo tří jednot, stanovené pro divadelní hry již Aristotelem, které znamená, že se celá hra odehrává na jednom jediném místě, v rozmezí čtyřiařidvaceti hodin a je vystavěna na jedné základní záplectce. Tento druh divadelních her je v Anouilhově tvorbě celkem vzácný a v pozdějších letech se od něho zcela odklání.

Dějovou linii hry lze v hrubých rysech nastínit následovně: Paní Desmemortesová, starší důstojná dáma upoutaná na kolečkové křeslo, je majitelkou venkovského zámku, na kterém pořádá ples. Má dva synovce, dvojčata Horáce a Frederika. Vychytralý a cynický Horác je pravým opakem jemného a melancholického Frederika. Oba dva jsou zamilovaní do Diany, dcery židovského finančníka a miliardáře Messerschmanna. Horácovi se zrodí v mysli krutý plán. Aby odvedl pozornost Frederika od Diany, pozve na tetiččin ples také bezvýznamnou mladou tanečnici Isabelu, kterou představí jako neteř rodinného známého Romainvillu. Isabela má za úkol Frederika upoutat a okouzlit. Nezkažená a bystrá dívka brzy odhalí Horácovu krutost. Frederik je otřesen, jak nepěkně se jeho vyvolená Diana chová k Isabelu, a uvědomuje si, že ji již nemiluje a naopak začíná cítit náklonnost k chudé prosté dívce. Horác se tak zbavuje rivala a nic již nestojí v cestě jeho sňatku s Dianou.

Konstelace postav je daná a divákovi známa již od prvního dějství. Hlavním hrdinou hry je tedy Horác, obratný mladík a stratég, který se navenek za pomoci intrik snaží ochránit svého bratra před láskou k bohaté dědičce Dianě. Nevíme, zda si od samého počátku plně uvědomuje, že sám Dianu miluje, a ve skutečnosti mu jde o to získat ji pro sebe. Ve snaze dosáhnout svého cíle obratně manipuluje všemi ostatními protagonisty. Horác a Frederik jsou si fyzicky podobní tak, že často dochází k jejich záměně (roli obou dvou bratrů ostatně ztvárňuje jeden a ten samý herec), charakterově však představují úplné protipóly. Dravý Horác je zejména u žen velmi oblíbený, nesmělý Frederik je navyklý žít ve stínu svého duchaplného bratra a od dětství být trestán za jeho prohřešky.

Diana Messerschmannová, objekt jejich společného zájmu, je sice

zasnoubena s Frederikem, ale ve skutečnosti ve svém nitru miluje Horáce. Horác se ale jeví natolik tvrdý a neschopný jakéhokoli citu, že dívka, nemůže-li mít toho, kterého by chtěla, volí v jeho dvojníkově alespoň jeho fyzickou podobu. Což jí ale nebrání v tom, aby Frederika již před svatbou trápila a ponižovala. Rozmazlená Diana trpí nejrůznějšími komplexy, je až příliš bohatá, otec jí doposud vždy vše koupil. Poprvé si ale uvědomuje, že lásku si za peníze koupit nemůže. Další důležitou postavou je chudá operní tanečnice Isabela, která na zámek přijíždí vydělat si peníze. Nejprve netuší, jaká role je jí určena, a myslí si, že má společnosti zatančit. Dívka zpočátku téměř podlelehne kouzlu osobnosti Horáce, když však vidí, jak je k lidem kolem sebe krutý, a když i ji samotnou několikrát urazí, protože ji bere jako věc bez duše a citu, která mu má jen posloužit, rozhodne se hrdě odejít a nevztít si jeho peníze. Krásné nedotčené šaty, které má dívka na sobě na plesu a na kterých si zakládá, symbolizují její čistotu a nevinnost.

Vedle těchto čtyř centrálních postav jsou pro hru nezbytné i postavy ostatních protagonistů, jako jsou zejména paní Desmemortesová, její služebná slečna Capulatová, ošklivá stará panna plná romantických představ a snů z mládí, nebo Isabelina matka, osoba, která neumí stárnout, neumí vystupovat ve společnosti, chová se nevhodně a svou dceru i její okolí uvádí do trapných situací (u Anouilhe je ostatně velmi časté, že dospívající děti z chudých rodin charakterově v mnohém převyšují své rodiče). Zápletka hry by se neobešla ani bez starého majordoma Josuého, světáka Romainvilla a dalších.

Hlavním tématem hry je láska a její existence ve složitých mezilidských vztazích. Ruku v ruce s láskou jde i pocit štěstí. Poznají-li hrdinové skutečnou lásku, milují-li a cítí-li se být milováni, jsou šťastní. V souvislosti s láskou a štěstím je třeba zmínit motiv společenského postavení, bohatství, peněz a vztahu hrdinů k nim. Bohatství jako by vylučovalo lásku. Kdo je bohatý, musí se spokojit s náhražkou opravdového citu. Bohatá dědička Diana se musí namísto Horáce spokojit s nemilovaným Frederikem, její otec miliardář Messerschmann má milenku Lady Doroteu Indii, která ho ale jen využívá a podvádí s jeho tajemníkem Patrikem Bomballem. Jakmile se Lady Dorotea doví, že se bankéř zruinoval a je chudý (což se sice poté ukazuje klamným, ale to nikdo z nich zatím neví), projeví se u ní prudký cit a začne se k němu chovat zcela jinak. Stejně tak Horác. Jakmile zjistí, že Diana již není miliardářskou dceruškou, okamžitě jí vyjeví, že o ni má zájem

a miluje ji. Peníze jako by tu hrály deformující funkci a měnily lidi. Jakmile se cítí chudí, odhazují masky a pravda vychází na povrch. Přílišné bohatství je jakousi zátěží, která lidem komplikuje existenci. Bez něho je sice život nelehký, ale lidské vztahy jsou opravdovější a průzračnější. Zajímavou postavou se v této souvislosti jeví Žid Messerschmann. Je v něm směs cynismu a iluzí, je přesvědčený o moci peněz, ale zároveň si uvědomuje, že si za ně člověk může koupit jen povrch věcí, nikoli jejich podstatu. Při svém závratném bohatství s nostalgií vzpomíná na dobu mládí, kdy byl paradoxně sice chudý, ale šťastný jako prostý krejčí v Polsku.

Divácká úspěšnost komedie spočívá v její živosti, jednoduchosti zápletky a ve správně načasované nečekané pointě. Dialogy ve hře působí živě, jednotlivé výstupy se střídají v rychlém tempu, přičemž první dvě dějství jsou živější než dvě poslední, kde mají své místo i statictější scény. Již samotná volba dvou hlavních postav k nerozeznání si podobných, fyzicky a charakterově zcela rozdílných odkazuje k typologii hrdinů středověké *commedie dell'arte* (použil ji například také Musset ve své hře *Marianiny rozmary*, kterou se Anouilh nepochybně nechal inspirovat). Komický efekt v Anouilhově hře vyvolávají souhry nedorozumění, záměn a náhod. Nikdo z protagonistů neví, se kterým z bratrů právě mluví, a ani Diana si není jistá, kdo z nich jí líbal na zahradě. Do předem naplánovaného scénáře dále zasahují rušivým způsobem nečekané okolnosti a vedlejší postavy, se kterými „režisér“ Horác nepočítal. Kupříkladu Isabelina matka může sice svou dceru doprovázet, ale po celou dobu trvání plesu má zůstat skrytá stranou v pokoji, aby nevyzradila skutečnou identitu Isabely. Sluha Josué má za úkol ji střežit. To se mu ale nepodaří, žena při první příležitosti unikne na chodbu, kde shodou okolností potká společnici paní Desmemortesové slečnu Capulatovou, ve které pozná svou bývalou spolužačku. Sdělí jí svou vyprávěnou historku, že Horác zoufale miluje Isabelu. Ta nelení a ihned informuje svou paní, která hned chce oběma „zamilovaným“ pomoci. Autor dosahuje komična v neposlední řadě rovněž i volbou jazykových výrazů.

Celé dílo je jakousi „hrou ve hře“. Mnohé postavy hrají před druhými svou hru, nasazují si pomyslnou masku a snaží se ukazovat jinými, než ve skutečnosti jsou. Horác hraje nezáměrně o Dianu, Lady Dorotea India zájem o miliardáře Messerschmanna, tajemník předstírá lhostejnost k Lady Dorotee, Isabelina matka vystupuje jako komtesa Funela, dokonce i vévodkyně Desmemortesová si hraje na osud a chce

řídit a směřovat životy lidí. Jako jediná najatá profesionální herečka ztvárňuje svou zadanou roli Isabela. Její hra se však najednou stane skutečností. Zjišťuje, že opravdu miluje toho, k němuž měla lásku jen předstírat. Jako vynikající pozadí pro tuto hru ve hře slouží prostředí zimní zahrady starobylého venkovského záměčku. Atmosféra plesu je jako stvořená pro zrcadlení zdání a skutečnosti, kontrastů vnějšího lesku a vnitřní bídy. Nedílnou součástí „hry“ tvoří rovněž honosné kostýmy a taneční hudba, která v Anouilhových hrách nikdy není pouhým podmalováním děje, ale má svou ústrojnou funkci. Udává totiž tempo vlastního pohybu postav na scéně. V rytmu valčíku spolu hrdinové tančí, ale také se potkávají, míjejí, hledají, pronásledují, utíkají před sebou, prodírají se mezi ostatními tanečníky a připomínají tak protagonisty komického baletu.

Pozvání na zámek znamená pro hrdiny, herce i diváky mimořádnou událost uprostřed každodenní rutiny. Je to pozvání do jiného světa, do společnosti zajímavých lidí, pozvání do lesku světél. Anouilhovo *Pozvání* spojuje všechny prostřednictvím divadelní iluze a ukazuje různé způsoby, jak je možné mnohdy nelehký život přijímat.

Marie Logojdová a Veronika Forejtová

Jean Anouilh a Brigitte Bardot při zkoušení *Pozvání na zámek* (1953)

Magické hrátky

Horác K čertu! Zapomněl jsem vám říct to nejdůležitější: jsme dvojčata.

Isabela Jste si podobní?

Horác Fyzicky víc, než je ve slušné společnosti dovoleno. Tento nevkusný žert přírody způsobuje všechny možné záměny. Je to žert nudný, vyčichlý a bez vtípu. Ale duševně – vidíte, že je to ta nejhorší divadelní šmíra – duševně jsme si podobní jako noc a den: můj bratr je hodný, citlivý, něžný, inteligentní, a já jsem panovačný hrubec, a přece miluje mě.

Hlavní půvab a divadelní dráždivost hry *Pozvání na zámek* je v autorově nápadu rozdvojit hlavní mužskou roli. Tento motiv se v divadle objevuje v komediálním žánru už od antiky. V Anouilhově hře má ještě jiný smysl a jinou funkci – charakterovou. „Srdcař“ Frederik se sklonem k pasivitě a Horác s mefistofelskými rysy, cynik, který si bez zábran zahrává s osudy druhých lidí. Taková polarita se samozřejmě v životě objevuje jen velmi výjimečně. Zpravidla má člověk v sobě sklony k dobrému i zlému. Autorovi však ona krajnost, ono zjednodušení charakteru, pomohla brilantně rozehrát zápletku hry a rozvést její hlavní téma – manipulaci s lidmi. Téma zahrávání si s lidským osudem. S osobitou ironií připomínající někdy G. B. Shawa odhaluje Anouilh charakter společnosti, která se domnívá, že za peníze si lze koupit vše. Ovšem tento pohled není jednostranný. Společnost na zámku sice autor stíhá nelítostnou sebeironií bohatých (Messerschmann, Desmemortesová aj.), na druhé straně neidealizuje ani ty, kteří byli na zámek pozváni (groteskně vidí např. Isabelinu matku). Ukazuje rub bohatství i chudoby, jejich relativitu. Zbavuje diváky falešných iluzí. Happyend v posledním obraze proto nemůže být brán příliš vážně. Anouilh i v něm klade důraz spíše na princip hry ve hře.

PROFILY INSCENÁTORŮ

PETER GÁBOR

režie

Syn herečky Adely Gáborové se narodil roku 1963. Nejprve vystudoval slovenštinu a hudební výchovu na Pedagogické fakultě v Nitře a poté činoherní režii na DAMU v Praze. Od té doby prošel řadou slovenských, českých i moravských divadel a má na kontě více než šedesát inscenací.

V letech 1992–1995 působil jako režisér v martinském divadle, kde inscenoval mimo jiné Schnitzlerův *Kolotoč*, Smočkovo *Podivuhodné odpoledne dr. Zvonka Burkeho*, Anouilhovu hru *Miláček Ornifle*, Hrabalovy-Krobotovy *Ostře sledované vlaky*, Bergerovy *Čtyři muchomůrky* a Veberův *Večer ptáků*. Od roku 1993 pravidelně spolupracuje s Národním divadlem moravskoslezským (*Tanec na konci léta*, *Ondina*, *Sex noci svatojánské*, *Kouzelník z Lublinu*, *Šakalí léta*, *Cabaret*, *Divadelní komedie*, *Balada pro banditu*). V letech 1995–1997 působil ve Středočeském divadle v Kladně (*Chudák manžel*, *Utrpení mladého Werthera*, *Čarovná rybí kostička*, *Marianniny rozmazy*) a v letech 1997–2004 jako umělecký šéf činohry v Moravském divadle Olomouc (*Čas vlků*, *Mnoho povyku pro nic*, *Faust I. a II.*, *Král se baví*, *Mně zašlá léta vraťte*, *Dva kavalíři z Verony* a další). Úspěšně působil i na scéně Théâtre Molière v Paříži. Šéfoval Slovenskému komornímu divadlu v Martině, pravidelně hostuje v Městských divadlech pražských, ale jeho inscenace bylo možné zhlédnout například také v Západočeském divadle v Chebu (*Bouře*), v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích (*Donaha!*), v Divadle Na Fidlovačce (*Balada pro banditu*) nebo v Divadle v Řeznické (*Zlomatka*). Pro operu NDM vytvořil inscenace *Fedora*, *Romeo a Julie*.

Peter Gábor se v roce 2012 stal šéfem činohry Národního divadla moravskoslezského.

KLÁRA ŠPIČKOVÁ

dramaturgie

Narodila se roku 1978 v Děčíně. Na gymnáziu Schola ludus získala třikrát po sobě cenu za nejlepší autorskou hru (*Divadelní festival soukromých škol*). S Karlem Tománkem založila *Rodinné divadlo Hlína*, kde inscenovali převážně její texty. Po přijetí na Divadelní fakultu JAMU (hlavní pedagogové: Václav Cejpek a Antonín Přidal) studovala obor divadelní dramaturgie spolu s televizní a rozhlasovou scenáristikou, hostovala v Národním divadle v Brně, režírovala inscenaci *Capo comico*, dramaturgovala v Divadle Polárka. Spolupracovala zpočátku hlavně s režisérem Janem Mikuláškem: *Klub sebevrahů* (dramatizace), *Yepeto*, později v Ostravě *Caligula*, *Herkules a Augiášův chlév*, *Fantom Morrisvillu* nebo *Královna Margot*. Tato hra, kterou napsala volně na motivy románu A. Dumase, byla roku 2006 uvedena také ve Velkém divadle (DJKT) v Plzni.

Do Národního divadla moravskoslezského ji ještě jako studentku JAMU angažoval v r. 2002 šéf činohry Juraj Deák (spolupráce na inscenacích *Krvavá svatba*, *Můj boj /Mein Kampf/* aj.). S ním vytvořila autorské libreto muzikálu *Carmen* (2003), který uvedli v Divadle Na Fidlovačce (v r. 2009 muzikál uvedlo divadlo v Uherském Hradišti). V NDM se od r. 2002 dramaturgicky či spouautorsky podílí na řadě činoherních inscenací (*Kouzelník z Lublinu*, *Cabaret*, *Molière*, *Fantom Morrisvillu*, *Královna Margot*, *Ostatní světy*, *Válka s Mloky*, *Amadeus*, *Cenci*, *Kuřačky*, *Slož mě něžně*, *Trable s Harrym* aj.).

Pravidelně hostuje v Divadle Na Fidlovačce (muzikály: *Carmen*, *Balada pro banditu*, *Funny Girl*, *Millie*, *Hvězdy na vrbě* aj., hry: *Nevyléčitelní*, *Stvoření světa*, překlad *Nejlepší kamarádky*, s Pavlem Šimákem zde vytvořila jevištní adaptaci *Hostince U kamenného stolu* a řadu dalších inscenací). Spolupracuje také s Českou televizí, Divadlem J. K. Tyla v Plzni, píše do *Otazníků historie*.

DAGMAR RADOVÁ

dramaturgie

Narodila se v roce 1987 na úpatí Krušných hor. Během studia divadelní dramaturgie na JAMU (ateliér Petra Oslzlého a Iva Krobota) se začala intenzivněji věnovat současné německojazyčné dramatice. Smysl pro obhájení bakalářského titulu paradoxně našla ve hře Wernera Schwaba *Lidumor aneb Má játra beze smyslu* (režie Ivan Buraj). Autorská inscenace *Ofélie: Nelkám! Kontempluji* (režie Barbara Herz) získala ocenění za nejlepší ženský herecký výkon a cenu diváků na festivale FIST 2010 v Bělehradě. Absolvovala stáž na Theaterakademie Hamburg, kde se podílela na autorsko-dramaturgické dílně věnované současné dramatice Autorenounge v rámci divadelního festivalu Kalt Start. V dramaturgicko-režijním tandemu s Ivanem Burajem vytvořila i svoji absolventskou inscenaci *Princ Homburský* (Heinrich von Kleist), která byla oceněna zvláštní cenou poroty na festivalu ISTROPOLITANA 2012. Textově a dramaturgicky se podílela kolektivním site-specific projektu *Domov dobrovolného otroctví* v jeskyni Výпустek. Je autorkou několika divadelních textů (*Moucha*, *Smrt krásnokřídlatců*, *Jádro pudla* Evy O.) V sezóně 2012/13 vytvořila s Ivanem Burajem pro Studio HaDivadla autorskou inscenaci *Kreatury: K ohni se mnou pojd!* V roce 2013 se účastnila německé překladatelské dílny agentury Dilia, v jejímž rámci přeložila text Kevina Rittbergera *Loutky*.

MICHAL SYROVÝ

scéna

V roce 1998 byl přijat na SUPŠ svaté Anežky České v Českém Krumlově na obor scénická technika, v roce 2002 na DAMU na obor scénografie. V roce 2004 absolvoval stáž v Hogeschool Antwerpen – ateliér kostýmní tvorby.

Jako tvůrce scény se podílel na těchto inscenacích:

Gabriela Preissová – *Její pastorkyňa* (Divadlo DISK), bratři Přesňakové – *Terorismus* (Divadlo DISK), Euripides – *Orestes* (Divadlo DISK), F. García Lorca – *Dům Bernardy Alby* (Městské divadlo Mladá Boleslav), Elmer Rice – *Dívka snů* (Západočeské divadlo v Chebu), Molière – *Zdravý nemocný* (Divadlo F. X. Šaldy Liberec), Carlo Goldoni – *Vějíř* (Divadlo F. X. Šaldy Liberec), Stanislav Stratiev – *Autobus* (Divadlo A. Dvořáka – Příbram), Arthur Miller – *Smrt obchodního cestujícího* (Divadlo F. X. Šaldy Liberec), Guy de Maupassant – *Miláček* (Městské divadlo Mladá Boleslav), William Shakespeare – *Sen noci svatojánské* (Divadlo F. X. Šaldy Liberec), N. V. Gogol – *Ženitba* (Divadlo Na Jezerce), Molière – *Don Juan* (Městské divadlo Kladno), Louis Nowra – *Noc bláznů* (PiDivadlo – Praha), Gemma Rodriguez – *Vypadáme jako blbci* (Divadlo Na Zábradlí), N. R. Erdman – *Sebevrah* (Městské divadlo Mladá Boleslav), František Křelina – *Bábel* (Divadlo F. X. Šaldy Liberec), Lars von Trier – *Kdo je tady ředitel?* (Městské divadlo Zlín), J. W. Goethe – *Faust a Markétka* (Městské divadlo Mladá Boleslav), Agatha Christie – *Deset malých černoušků* (Divadlo F. X. Šaldy Liberec), N. V. Gogol – *Ženitba* (Městské divadlo Zlín), Ingrid Lausund – *Hysterikon* (PiDivadlo – Praha; zde byl také autorem kostýmů) August Strindberg – *Slečna Julie* (Divadlo F. X. Šaldy Liberec), Jeffrey Hatcher – *Krásna na scéně* (Městské divadlo Zlín), William Shakespeare – *Romeo a Julie* (Divadlo F. X. Šaldy Liberec), Christopher Hampton – *Nebezpečné vztahy* (MD Mladá Boleslav), Henrik Ibsen – *Divoká kachna* (Divadlo F. X. Šaldy – Liberec), Fausto

Paravidino – *Nůžky na drůbež* (PiDivadlo – Praha; zde byl rovněž autorem kostýmů), Jeffrey Hatcher – *Dr. Jekyll a Mr. Hyde* (MD Mladá Boleslav), Květa Legátová – *Želary* (Divadlo Rokoko – Praha), J. C. Carrière – *Konkurz* (Divadlo F. X. Šaldy Liberec), Neil LaBute – *Tlustý prase* (MD Mladá Boleslav), Lars von Trier – *Kdo je tady ředitel?* (MD Mladá Boleslav).

Jako architekt pracoval na videoklipu Petra Muka *Láska je nebezpečná věc*, Lucie Redlové *Mraky*, skupiny Divokej Bill *Čmelák*, skupiny G-Strinx *Angeldust*.

KATARÍNA HOLKOVÁ

kostýmy

Narodila se v Liptovském Mikuláši. Studovala paralelně oděvní design na VŠVU (1996–2002) a scénografii na VŠMU (1998–2005) v Bratislavě. Její divadelní diplomovou prací byla výprava k brazilské hře *Závěť psa aneb Hra o naší Milé paní Soucité* v režii Ondreje Spišáka.

Od roku 2002 spolupracuje s režisérem Peterem Gáborem. Vytvářela kostýmy v Národním divadle moravskoslezském: *Komedie omylů* (2002), *Kouzelník z Lublinu* (2003), *Šakalí léta* (2005), *Cabaret* (2007), *Divadelní komedie* (2009). V Divadle Na Fidlovačce k inscenacím *Balada pro banditu* (2005), *Hvězdy na vrbě* (2010), v Dejvickém divadle v Praze k *Love Story* (2005), v Západočeském divadle v Chebu k *Bouři* (2005), v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích k muzikálu *Donaha!* (2007), v Komorní scéně Aréna v Ostravě k inscenacím *Play Strindberg* (2010) a *Blecha* (2012), v Divadle ABC v Praze k inscenacím *Naše městečko* (2007), *Vše o mé matce* (2010) a *Sto roků samoty* (2011). Ve slovenských divadlech vytvořila kostýmy pro Divadlo Andreja Bagara v Nitře k inscenacím *Verejný nepriateľ* (2005) a *Búrlivé výšiny* (2006), k baletním inscenacím v SND *Sen noci svatojánskej* (2006), *Warhol* (2007), pro Štátne divadlo Košice k inscenacím *Chrobák v hlave* (2006), *Tom, Dick a Harry* (2010), *Tri v tom* (2012), pro Mestské divadlo Žilina ke hře *Dvaja veronskí šľachtici* (2009), pro Slovenské komorné divadlo Martin k inscenacím *Fajčenie je drina* (2008), *Terasa* (2009), *Radúz a Mahulena* (2010) atd. Ve Slovenském národním divadle v Bratislavě oblékla herce do kostýmů v inscenacích *Koniec hry* a *Oresteia* (obě dvě v režii Rastislava Balleka). Pro ostravské publikum vytvořila i kostýmy do Giordanovy opery *Fedora* a Gounodovy opery *Romeo a Julie*.

TOMÁŠ KRIVOŠÍK
pohybová spolupráce

Choreograf, performer a tanečník se narodil v Turčianskej kotlině v okrese Martin na Slovensku. Absolvoval Konzervatoř Jána Levoslava Belly v Banské Bystrici, obor tanec. Během studia sbíral zkušenosti hlavně v technice současného klasického tance se zahraničními pedagogy (Ariela Vidach, Julien Hamilton, Simone Sandroni, Herve Dinas, Iztok Kovacs, Eva Blažíčková, Serge Ricci, Marta Poláková, Luise Lecavalier ad.). V Praze byl přijat na taneční katedru HAMU, obor choreografie tance. V roce 2001 založil taneční společnost DuWadance. Za duet *V nás* získal cenu Jarmily Jeřábkové. O rok později vznikla dueta *Vnútorné práva* a *Malé podobenstvo*. V roce 2005 vzniká inscenace pro pět tanečníků *Sapro-Agapé* v choreografii Tomáše Krivošíka a v koprodukcii s kanadskou společností 10 Dancing Gates Company. Ve stejném roce se stává členem této taneční skupiny pod uměleckým vedením choreografa Tedda Robinsona. Jako hostující choreograf a pedagog vytvořil Tomáš Krivošík celovečerní taneční inscenaci *Muscusus* pro profesionální taneční divadlo Štúdio tanca v Banské Bystrici. Hostoval zde i jako tanečník v inscenaci *Nočný pokoj*. Účinkoval také v projektu *Salto Nel Vouto* v choreografii francouzsko-italského choreografa Paca Deciny a produkci SE.S.TA. Jeho inscenace mohli diváci vidět nejen v divadlech evropských měst, ale i v Rusku, Indii, v Jižní a Severní Americe. Počátkem roku 2008 se přestěhoval na Slovensko, kde podniká v oblasti gastronomie, a současně tvoří inscenace *Rozpustený v realite*, *For T (e) sólo*, *Farba duše*, *Tanečná talk show Arnošta Krysaříka*, taneční inscenaci ve dvou dějstvích *Zdola nahor*, muzikál *Mrázik* pro divadlo Nová scéna v Bratislavě ad.

Výtvarné návrhy plakátu
Michala Syrového

Jean Anouilh (1910–1987)

Pozvání na zámek

Hra o pěti dějstvích

Přeložil Alexander Jerie

„Dokud neumřeme, slečno, je všechno jenom hra.“

(Horác)

Translation © Alexander Jerie 1976, 2012

c/o Dilia Praha

O s o b y:

Horác

Frederik

Paní Desmemortesová

Lady Dorotea India

Diana Messerschmannová

Messerschmann

Patrik Bomballes

Romainville

Isabela

Matka Isabely

Slečna Capulatová

Josué

Text hry je tištěn v inscenační úpravě

PRVNÍ DĚJSTVÍ

Salon. Vejde majordom Josué a Horác. Horác s výrazem mladého svěťáka drží tlustý doutník.

Horác A dneska v noci? Zase spal pod jejími okny?

Josué Ano, pane Horáci. Ložnici pana Frederika je už pátý den keř rododendronů v jižním cípu levého křídla, u nohou sochy Kalliopé. Dříve nebo později se milostivá paní všechno dozví.

Horác Byl jste už někdy zamilovaný, Josué?

Josué Jsem ve službách vaší paní tety víc než třicet let, pane. A teď už jsem moc starý.

Horác A předtím?

Josué To jsem byl moc mladý.

Horác Já jsem mladý a už jsem se zamiloval mockrát. Ale tak hloupě jako můj bratr, nikdy.

Josué Pan Frederik miluje jako mladík.

Horác Frederik se chová jako kluk.

Josué Ta slečna ho zavede daleko.

Horác Tak daleko zase ne, Josué. Mám svůj plán.

Josué Když má pan Horác svůj plán, jsem klidný.

Horác Kolik je hodin?

Josué Poledne, pane.

Horác Spustíme to ve dvanáct třicet. *(odejde)*

(v tom okamžiku se objeví Frederik, hraný stejným hercem)

Frederik Josué!

Josué Prosim, pane Frederiku?

Frederik Slečna Diana už tady byla?

Josué Ještě ne, pane.

Frederik Vypadám unaveně, Josué?

Josué Abych byl upřímný: pán vypadá unaveně.

Frederik Josué, nikdy jsem nestrávil tak příjemnou noc!

Josué Považuji za nutné pána upozornit, že zahradník má v úmyslu položit dnes v noci do rododendronů past na vlky.

Frederik Lehnu si do cínií.

Josué Jak myslíte, pane. *(odejde)*

(vejde Diana, Frederik jde za ní)

Diana *(se zastaví a prohlíží si ho)* Jste to vy?

Frederik *(s něžnou výčitkou)* Ach, Dianó, jak se jen můžete ptát?

Diana Aha. Už zase máte ty oči ztraceného pejska. Jste to vy. Tvářil jste se tak triumfálně, že jsem si na okamžik myslela, že mluvím s vaším bratrem.

Frederik Kdybyste dala přede mnou přednost Horácovi, umřel bych.

Diana Milý Frederiku. Můžete mi věřit, že by k tomu došlo jen nedopatřením. Jste si natolik podobní, že...

Frederik Ale srdce máme každý jiné!

Diana Ano, to je pravda! Ale představte si, že jsem sama večer v parku. Za mnou zapraská větvička, slyším vaše kroky, něčí ruce mě obejmou a jsou to vaše ruce, něčí rty se přitisknou na moje ústa a jsou to vaše rty... Jistě chápete, že mi zbývá jen málo času na to rozeznat, zda srdce odpovídá celku.

Frederik Diano, já vás přece nikdy v parku nelíbal!

Diana Jste si tím naprosto jistý?

Frederik Diano! Můj bratr hanebně zneužívá naší podoby. Musím ho najít a...

Diana *(vybuchne v smích a zarazí ho)* Můj malý, horkokrevný Frederiku! To byl jen předpoklad! Nikdo mě v parku nelíbal.

Frederik Můžete to odpřisáhnout?

Diana Můžu zvednout dva prsty, druhou ruku si položit na břicho a plivnout na koberec vaší paní tety. Pokud byste věděl ještě o něčem, co by vás mohlo přesvědčit, řekněte mi to.

Frederik *(sklopí hlavu)* Promiňte, Diano. Samozřejmě, že vám věřím.

Diana Ten malý pejsek, který se na mě vašima očima dívá, se tentokrát nadobro ztratil. Už nikdy nenajde cestu domů.

Frederik Já bych se zabil, kdybyste milovala Horáce.

Diana To by bylo strašné. *(zasněně)* Nikdy bych s určitostí nevěděla, který z vás dvou je vlastně mrtvý.

Frederik *(se na ni podívá, pak vykřikne)* Vy ho milujete! Diano! Sbohem!

Diana *(ho zadrží)* Zbláznil jste se? Já ho nenávidím. Polibte mě.

Frederik Diano!

Diana Polibte mě, můj malý, ztracený pejsku, ať vám ukážu cestu.

Frederik Miluju vás, Diano.

Diana Já vás taky.

(Frederik ji políbí)

Jste si naprosto jistý, že nejste Horác, vidíte. Ten je totiž schopen všeho.

(odejdou. Vejdou Lady India a Patrik Bombelles)

Patrik Všeho, všeho, všeho. Ten je schopný všeho!

Lady India Ale prosím vás, jak by mohl něco tušit? Vždyť jsme byli tak opatrní.

Patrik Ten člověk hraje dvojí hru. Včera po večeři se posměšně ušklíbal. Jasně jsem to viděl, když jsem procházel kolem něho. Proč by se jinak ušklíbal?

Lady India Zaskočil mu kouř z doutníku. Kašlal, a vám se zdálo, že se směje.

Patrik Na takový kašel mu já neskočím!

Lady India Ale, Patriku, proč by se můj bratranec, o kterém sotva vím, že existuje, ušklíbal, když se dozví o nás dvou?

Patrik Radím vám, abyste si na něj dala pozor. Už jenom ten jeho způsob podobat se svému bratrovi.

Lady India Za to on nemůže.

Patrik Skutečný gentleman by si takovou dvojsmyslnost nikdy nedovolil. On z toho má potěšení a dokonce se i stejně obléká.

Lady India Ale ne, to Frederik se obléká jako on.

Patrik To je totéž! Má drahá, nás bylo devět bratrů...

Lady India Můj bože! A všichni jste si byli podobní?

Patrik Vůbec ne.

Lady India Nikdy mě nepřesvědčíte o tom, že by Horác byl schopen říct to Romualdovi.

Patrik Říct ne. Ale ušklebovat se, když jsme v salóne, to ano.

Lady India I kdyby si Romuald jeho narážek všiml, nikdy by jejich smysl nepochopil. Je velmi důvěřivý.

Patrik Tygr je to! A tak jako vy jste jeho milenka, jsem já jeho osobní tajemník! A oba dva jsme na tom magnátovi absolutně závislí!

Lady India *(vyčítavě)* Miláčku... užíváte slovo, které nemám ráda...

Patrik Magnát?

Lady India Ne.

Patrik Tajemník?

Lady India Ne. *(přivine se k němu)* Drahý Patriku, já jsem vaše milenka. A i když dovolím Romualdovi, aby za mě platil účty a každý večer mi před spaním políbil ruku, nesmíte zapomínat, že on pro mě neznamená nic, zatímco vy všechno.

Patrik *(ohromeně)* Doroteo!... Je sem odevšud vidět.

Lady India Tím líp! Já jsem se zbláznila! Zbožňuju nebezpečí! Jen ať si přijde, ať nás přistihne, ať nás rozšlape!... Uvidíte, jak ho zbičuju svým pohrdáním! Bude to úchvatné!

Patrik Ano.

Lady India Kromě toho je bezmocný jako jehně. Co on může komu udělat?

Patrik Všechno. Jsem členem správní rady... Stačí, aby zvedl malíček...

Lady India Drahoušku, láska je silnější.

Patrik Ano, Doroteo.

Lady India A taky, Patriku, nezapomínejte, že vy jste z velmi dobré rodiny a že já jsem lady India. Proto je od nás vlastně velice laskavé, že se o toho peně-zožrouta vůbec staráme.

(odejdou. Vejde paní Desmemortesová, kterou tlačí na vozíku její společnice, slečna Capulatová. S nimi jde Horác)

Desmemortesová Tolik peněz, Horáci?

Horác Ještě víc, tetičko.

Desmemortesová Co s nimi dělá?

Horác Nejí nic jiného, než nesolené a nemaštěné nudle a pije vodu.

Desmemortesová Obdivuhodné. A Dorotea ho ruinuje?

Horác Snaží se, ale to je nemožné.

Desmemortesová *(si náhle uvědomí přítomnost Capulatové)* Slečno Capulatová, skočte mi pro kapesník, prosím vás. *(když Capulatová odejde)* Tak si myslíš, že si ji vydržuje?

Horác Jasně.

Desmemortesová Hanbinec! U mě, u Desmemortesové! Kdyby Antoine ještě žil, tak by z toho měl smrt! Horáci,

znáš lidí, mám strach, aby z toho, že jsem pozvala Doroteu s tím nabobem, nebyl skandál! Řeknou, že nad nimi držím ochrannou ruku... Já to aspoň řeknu.

Horác Nezapomeňte, že jste pozvala Romualda Messerschmanna a jeho dceru kvůli Frederikovi. Má se zítra s Dianou zasnoubit.

Desmemortesová To je pravda. To je taky trdlo, ten tvůj bratr. Celou dobu se točí kolem té holky, aby ji nakonec požádal o ruku. Byl to takový smutný chlapeček, vypadal vřdycky jako obětní beránek, když si ke mně přišel pro novoroční polibek. Říkala jsem mu Ifigenie. Dovedeš si ho představit nacpaného do svatebního žaketu, jak se odevzdává do rukou slečny Diany a jejích miliónů?

Horác Ne.

Desmemortesová U tebe by aspoň ta oběť měla v sobě něco pikantního. Ráda vidím, když je to nakonec beránek, kdo sežere vlka. Ale s ním to nebude zábavné ani trochu. Je to zrovna taková ovce jako váš otec.

Horác Pokud se ta svatba uskuteční, tetičko.

Desmemortesová A co by ji teď mohlo překazit?

Horác Kdo ví?

Capulatová *(se vrátí)* Tady je váš kapesník, madam.

Desmemortesová Děkuju, děvenko. Odvezte mě na sluníčko.

(vejdou Messerschmann a Romainville)

Ale dobrý den, milý Romainville! Dobrý den, pane Messerschmanne. Dobře jste se vyspali?

Messerschmann Já nikdy nespím, milostivá.

Desmemortesová Já taky ne. To se příště musíme domluvit a sejít se. Budeme pomlouvat ostatní, zatímco oni budou spát. Tak zabijeme čas. Těžko se, mrška, zabíjí. Já umím být hodně zlá, pane Messerschmanne, a vy?

Messerschmann Říká se o mně, že já taky, milostivá.

Desmemortesová To máme štěstí! Každého probereme pěkně od podlahy. Tak tlačte, děvenko, na co čekáte. Řekla jsem vám, že chci na slunce. Pane Messerschmanne, můj majordom mi řekl, že jíte výhradně nudle?

Messerschmann To je pravda, madam. Nesolené a nemaštěné.

Desmemortesová A taky se zdá, že jste dobrým přítelem Dorotey?

Messerschmann Lady India mě poctila svým přátelstvím.

Desmemortesová Dorotea, nespavost a nudle! A já včera v jednom časopise četla, že jste jeden z mála šťastných lidí na tomhle světě...

(odejdou. Romainville chce odejít také, aby se vyhnul hovoru s Horácem)

Horác *(ho chytí za ruku)* Bude tady vlakem v půl jedné.

Romainville Víte určitě, že jste se nezbláznil? Co kdybych na váš vyděračský návrh nepřistoupil?

Horác Bude z toho pěkný skandál.

Romainville *(se rozčílí)* Můj vztah k té dívce mi nikdo nemůže vyčítat!

Horác Co kdybych své tetě řekl: Milá tetičko, pan Romainville se u nás zřejmě většinou dost nudí, protože si letos do hotýlku v Saint-Flour pozval svou přítelkyni, a třikrát týdně za ní tajně dojíždí.

Romainville To je lež! O tu dívku se zajímám stejně, jako se zajímám o všechny druhy umění. Můžu snad za to, že jsem svým způsobem mecenáš? To dítě se potřebovalo nadýchat čerstvého vzduchu. Ještě než zase začne v Opeře sezóna. Byla celá přepadlá, rozumíte, Horáci, přepadlá.

Horác Znáte mou tetu.

Romainville Ona není moje milenka, hergot!

Horác O mě nejde, ale kdo vám to uvěří?

Romainville Všichni, protože je to pravda.

Horác Co je platné, že je to pravda, když to jako pravda nevypadá.

Romainville Takže podle vás není pravda k ničemu.

Horác Pokud se jí nedá věřit, tak k ničemu.

(gong)

(Horác ho vezme v podpaždí) Teď se pojdme klidně naobědvat. Za chvíli jsou tady. U kávy pak Josué ohlásí mé tetě, že vaše neteř právě přijela.

Romainville Co když stejným vlakem přijede moje skutečná neteř?

Horác Už jsem jí za vás telefonoval, že jí prozatím nedoporučujete pozvání mé tety přijmout.

Romainville To je léčka! A to všechno jen proto, že jste mě přistihl pít s tou dívkou docela nevinnou oranžádu! V cukrárně Saint-Flour!

Horác Přesně tak!

Romainville Vy jste dábel! Jaký je vlastně váš záměr?

Horác Temný a zlý.

(odejdou, scéna zůstane chvíli prázdná. Potom Josué uvede Isabelu a její matku se zavazadly)

Josué Kdyby byly dámy tak laskavé a ráčily se posadit. Jdu pana Horáce uvědomit o jejich příjezdu. *(odejde)*

Matka To je mi ale luxus! Tomu říkám nádhera! V takovémhle ovzduší, dceruško, konečně cítím, že jsem to já! Jako by do mých žil začala proudit nová míza!

Isabela Ano, maminko.

Matka Jsou lidi, co nemůžou dýchat jinde, než v přepychu. A když jim ho vezmeš, je to, jako když vytáhneš rybu z vody.

Isabela Ano, maminko.

Matka Nesmíš zapomínat, Isabelo, že tvůj dědeček byl předním obchodníkem s tapetami ve městě!

Isabela Ano, maminko.

Matka Vidělas toho majordoma?

Isabela Ano, maminko.

Matka Ta jeho noblesa, ten tlumený hlas – na jedné straně nesmírně zdvořilý, a na druhé lehce opovrhlivý! Takového majordoma bych si pro tebe přála!

Isabela Maminko...

Matka Chci, abys měla všechno, co mně samotné život odepřel. Myslíš, že při pohledu na tvoje ruce netrpím? Když vidím, jak rudnou a hrubnou ve špinavé vodě z nádobí?

Isabela *(schovává ruce, zahanbeně)* Maminko, prosím tě!

Matka Já vím. Ty nejsi tak citlivá jako já. Ano, měla bych ti víc pomáhat, ale hrubá práce je zkrátka nad moje síly. Jednak jsou tu materiální důvody – klavír. Musím si šetřit ruce pro umění. A pak, já byla vychována v úplně jiném prostředí. Pro mě byl komfort zcela běžnou věcí. Ty to těžko můžeš pochopit, zvykla sis na dřinu a nouzi. Ty si klidně vyhrneš rukávy, něco si zazpíváš a šup!

Isabela Jinak to nejde, maminko.

Matka Ach, Isabelo! Toužím pro tebe po budoucnosti v přepychu a kráse... kde by se i pro tvou maminku našlo malinké místečko. Ty jsi umělkyně, jsi krásná, možná ne tak jemná a éterická, jako jsem bývala já – to je ta kapka krve tvého otce – míň klasická, abych tak řekla, ale přitažlivá. Určitě se budeš všem líbit, dceruško moje. Co ten mladík asi může chtít?

Horác *(vejde)* Jste přesné, děkuju vám.

Matka Drahý pane, přesnost já považuju za tu nejpřednější ctnost. Nemám pravdu?

Horác *(jí políbí ruku)* Absolutně, milostivá. Dobrý den, slečno Isabelo. *(dívá se na ni)* Skutečně jsem se nemýlil.

Matka Je roztomilá, vidíte?

Horác Víc než to, madam.

Matka Pan Romainville vám o ní už jistě povídal.

Horác *(se nepřestává dívat na Isabelu)* Ano, hodně mi o ní povídal.

Matka Patří mezi naše výborné pařížské přátele.

Horác Ano, já vím. Než vám řeknu, co bych si od vás přál, slečno, chtěl bych vědět, jestli vás toto malé dobrodružství aspoň trochu baví.

Matka Ona přímo šílí radostí, drahý pane.

Isabela Pan Romainville nám jen řekl, že nás dnes večer zvete na zámek.

Horác A proč myslíte, že jsem vás pozval?

Isabela Nevím. Asi abych něco zatancovala. Jsem tanečnice.

Horác Nejen to.

Matka Nejen to? Milý pane, uvědomujete si, že nás začínáte nebezpečně napínat?

Horác Pořádáme dnes večer malý ples. Potřebuju vás, abyste se na tom plese objevila a všechny oslnila svou krásou. Musíte být hvězdou večera.

Isabela Já?

Horác Bojíte se?

Isabela Co budu muset dělat?

Horác Celou noc zářit jako duhový motýl. To je všechno. A ráno vás odvezu domů. *(Matce)* Dostane samozřejmě slušný plat a šaty si může nechat.

Matka *(pokrytecky)* Drahý pane, ani na okamžik jsme nemyslely na...

Horác *(jí přeruší)* Já ano. *(vejde Josué)* Josué vám ukáže vaše pokoje. Jídlo vám přinesou tam... Prosím, abyste nevycházely... Zatím se o vaši přítomnosti v zámku nesmí nikdo dozvědět. *(odejde)*

(Josué bere zavazadla)

Romainville Má trochu rozplácly nos, ale její mravní kvality...

Horác Teď ale musíte mít plesovou neteř! Těžko byste hledal něco tak průzračného, pomíjivého a půvabného... něco vhodnějšího pro jarní ples...

Romainville *(si Isabelu vážně prohlíží)* Držte se zpříma. Nikoho neoslovujte titulem. Počkejte, až vás starší lidé osloví sami.

Horác Co nám to tu povídáte? Tohle všechno slečna zná od narození. Moje teta neváhala ani okamžik a vybrala jí pokoj do zahrady. Kdyby se jí jen trochu nezdála, dala by jí pokoj do parku.

Romainville Ale já mám pokoj do parku!...

Horác *(vybuchne smíchy)* Tak to vidíte, Romainville...

Matka *(vejde, pokrytecky)* Dovolíte? Smím dál?

Horác *(jde k ní, nemile překvapen)* Paní, jednou jsme se dohodli, že zůstanete ve svém pokoji. Teď by se nám vůbec nehodilo, aby vás někdo potkal.

Matka Jen se nebojte, proplížila jsem se jako lasička. Umírám zvědavostí. To je nádhera! Ten šarm! Ta elegance! Drž se zpříma. Hned se pozná vkus. Je vidět, že ty šaty vybíral pan Horác.

Horác Ne, vaše dcera si je vybrala sama.

Matka Ne. Ne. Ne. Nevěřím, že jste jí aspoň nepomáhal. Ledaže by Isabela uhodla váš vkus.

Isabela Maminko!

Matka Narovnej záda. To dítě mě každou chvíli překvapuje. Když má na sobě šaty, máte pocit, že je hubená. A svlečená zase vypadá docela baculatě. Její taneční mistr říká, že je to prostě proto, že je dobře udělaná. Jisté ovšem je, že má úchvatné nožky. Ostatně to vám může potvrdit i pan Romainville.

Romainville *(dotčeně)* Hm. Mně se zdá, že je pořád velmi bledá.

Matka Bledá! Prosim vás, je červená jak růžička!

Romainville Hm. Už se projevuje čerstvý vzduch. Ach, ten venkov...

Matka O venkově mi nemluvte. Jsme dvě Pařížanky, dvě umělkyně. Nám venkov neprospívá. Přijaly jsme vaši nabídku, jen abychom vám udělaly radost.

Romainville Zdraví nade vše! Zdraví nade vše!

Matka Vy jste úplný tyran! *(Horácovi)* On ani chvilku nevydrží beze svých přátel! Jen ho vaše teta pozvala, musela jet moje dcera taky!

Romainville Zdála se mi tak bledá!

Matka Ale ano. Já vím, že jste to dělal z dobrého srdce. Jako tenkrát, když jste chtěl, aby hodně plavala...

Romainville *(kterému to čím dál víc vadí)* Každý by měl umět plavat.

Matka Dokonce se na ni chodil dívat. Jednou skoro spadl do bazénu. V šatech!

Romainville *(se už nezná vzteky)* Ale my tady povídáme a povídáme a Horác si potřebuje promluvit s Isabelou o samotě. Určitě byste ráda viděla sjíždějící se hosty. Co kdybychom se šli podívat do mého pokoje? Je sice na sever, ale vidět je z něj všechno.

Matka Tak pojdte. Schovám se jako nějaká ošklivá noční můra, která se nesmí objevit ve světlech slavnosti.

Romainville Ano. To je ono. Jako ošklivá noční můra. Pojdte. Už slyším první auta.

Horác A večeri vám přinesou do pokoje.

Matka	Jen kůrku a džbán vody pro ubohou Popelku. Hezky se bav, mé dítko Štěstěny. I mně bylo jednou dvacet. A není to tak dávnó!... Je kouzelná! <i>(odejde, odvedena Romainvillem)</i>	Horác	Samozřejmě. <i>(zamává na Josua, který jde kolem. Isabela odejde)</i> Josué!
Horác	<i>(se dívá na Isabelu. Tíše)</i> A celá červená.	Josué	Prosím, pane Horáci?
Isabela	Stydím se.	Horác	Nikdo nic neví?
Horác	Mně připadá vaše matka docela zábavná. Ona je umělkyně?	Josué	Nikdo, pane.
Isabela	Dává hodiny na klavír.	Horác	Dávejte pozor na její matku.
Horác	Je vidět, že jste ještě neslyšela nějakou takzvanou dámu vychvalovat svou dceru. Proti těm je vaše matka ztělesněná diskretnost.	Josué	Ano, pane. Velice se pánovi omlouvám, ale nestačil jsem ji chytit. Víte, že také odpovídám za přípravy k plesu...
Isabela	Já nejsem baculatá. A nejsem ani hubená. Nemám úchvatné nožky. Chci jít pryč.	Horác	Pokud bude chtít pendlovat jenom mezi svým pokojem a tímto salómem, tak to nevadí. Ale jakmile ples začne...- <i>(udělá pohyb, jako by zamýkal na klíč)</i> Krik krak.
Horác	Před mým plesem? Vyloučeno!	Josué	A kdyby začala milostivá křičet?
Isabela	Já se tak stydím!	Horác	Slibte jí dvě stě franků navíc.
Horác	Ale řekněte mi proč? Protože si myslí, že jsem se do vás zamiloval, a chce mi vás hodit na krk? Jsem vynikající partie. Takže jestli se stydíte kvůli mně, je to zbytečné. Tuhle písničku už umím nazpaměť a ani ji neslyším.	Josué	Pán se domnívá, že to milostivou uklidní?
Isabela	Chtěla bych, abyste věděl, že Romainville...	Horác	Nepochybně. <i>(Isabele, která vchází, když Josué odchází)</i> <i>(podívá se na hodinky)</i> Je skoro deset. Nejvyšší čas, abych vám všechno řekl.
Horác	Já nechci nic vědět. Romainville je příjemný chlapík. Jistě jemný a ohleduplný. Viděl jsem vás s ním v cukrárně v Saint-Flour. Zjistil jsem, že jste okouzlující dívka, a řekl jsem si, že byste se mi dnes večer mohla hodit. To je všechno.	Isabela	Konečně.
Isabela	<i>(tíše, přiškrčeným hlasem)</i> Když nechcete nic vědět, je to něco jiného... Zlobíte se na mě? Musím se znovu nalíčit. Omluvíte mě na okamžik?	Horác	Chtěl jsem vás nejdřív trochu poznat. Hloupé dívce bych navykládal nějaký příběh plný kýčovitých obrázků, něžňustek a romantiky. Měl jsem být větší psycholog. Vy nejste hloupá, jste jenom naivní. Jste něžná. Nejste tvrdá, ale náročná. Se vším jsem počítal, jen ne s tím, že si mě budete prohlížet tak pronikavými očima.
		Isabela	Jestli vám to vadí, můžu je zavřít.

Horác Naopak. Mám bratra, kterého mám moc rád. Je k smrti zamilovaný do jedné velmi bohaté dívky, na jejíž počest se tento ples pořádá.

Isabela A ona ho nemiluje?

Horác Je s ním oficiálně zasnoubená. Dokonce mu říká, že ho miluje. Ale nemiluje ho, ne.

Isabela Miluje někoho jiného?

Horác Abych řekl pravdu, myslím, že není schopna někoho opravdu milovat. Ale protože je příliš rozmazlená tatínkovými milióny a je zvyklá, že se jí každé přání splní, myslí si – ano – že někoho miluje.

Isabela A ten někdo?

Horác Uhodla jste, to jsem já.

Isabela Jak vypadá váš bratr?

Horác Jsme dvojčata.

Isabela Jste si podobní?

Horác Fyzicky víc, než je ve slušné společnosti dovoleno. Ale duševně jsme si podobní jako noc a den: můj bratr je hodný, citlivý, něžný, inteligentní, a já jsem panovačný hrubec, a přece miluje mě.

Isabela A vy?

Horác Já?

Isabela Vy máte tu dívku rád?

Horác Já nemám rád nikoho, slečno. Díky tomu můžu dnes večer uspořádat tuhle malou komedii. Rozhodl jsem se, že to tentokrát budu já, kdo se ujme režie. Osud rozhoduje za nás. A my se jen klaníme, sbíráme jeho almužnu. Jsme příliš po-

Isabela Abych tak řekla, chvíli vám rozumím, pak zase ne, pak zas ano, a pak znovu ne.

Horác Můj bratr miluje Dianu a tato dívka, která má skutečně všechno, a to po všech stránkách, bude královnou plesu... Jenomže já nemám chuť nechat všechno normální... Tím hůř pro osud! I já umím být slepý, i já mám své rozmary a taky jsem všemocný. Můžu vás ujistit, že to, co se dnes večer stane, osud nezamýšlel. Tak to bych si přál od vás. Nemusíte se bát. Nikdy nebudete sama. Budu schovaný za záclonou jako v melodramatech, za pohovkou, na kterou se posadíte. Jde o to, aby si všichni všimli jen vás.

Isabela (*zmateně*) Máte o mně příliš velké iluze... Nikdy nebudu umět...

Horác Všem odpovídejte tak, jak vás právě napadne. Smějte se, když se budete chtít smát. Až vás budou lidi nudit, nechte je stát a běžte se projít. Já to všem vysvětlím. Budu se celý den tvářit tak, že jsem se do vás právě zamiloval.

Isabela (*šťastně*) Opravdu?

Horác A vy zase budete dělat zamilovanou do mého bratra.

Isabela Ale jestli váš bratr miluje tu dívku, tak si mě ani nevšímne.

Horác	Je to možné, je na to dost velký hlupák. Ale i když se bude dívat jenom na Dianu, bude moct číst v jejích očích, v koutcích jejích úst, ve všem, co na ní miluje, že jste nádherná. Já ji znám – je strašně žárlivá. Zezelená a v okamžiku zoškliví.		zit slavnost, zkrátka něco si už vymyslím. Já taky mám fantazii. Nesmíme ztratit ani minutu. Běžte se převléct.
Isabela	Tím ji váš bratr bude mít radši.	Horác	Nikam nechodte, zakazuju vám to!
Horác	Frederik bude milovat vás. Ona ho vábí jako náměsíčníka střecha. Myslí, že ji miluje. Spí a trpí ve spaní. A my ho z té střechy sundáme.	Matka	<i>(zaklepe a rozrušená vejde)</i> Kuk! Už víte o mém štěstí?
Isabela	A když z toho umře?	Horác	Ano. Co jste to udělala? Co jste jí řekla?
Horác	Slečno, na lásku se neumírá!	Matka	Ach, kdybyste věděl, jak křehká věc je přátelství! Vyprávěla jsem ti o Geraldině Capulatové? Myslela jsem, že je mrtvá! Žije, dušička moje! Co jsem jí řekla, příteli? Ale všechno, absolutně všechno! O svém nešťastném manželství, o své zničené umělecké kariéře, o nevyplněných nadějích. Kdepak, vy nemůžete vědět, co pro mě Geraldina znamenala! Obě dvě jsme byly blondýny, obě k zbláznění romantické!
Romainville	<i>(vtrhne dovnitř)</i> Ach! Tady jste! Katastrofa! Všude vás hledám!	Horác	Ale jak jste jí vysvětlila svou přítomnost na zámku?
Horác	Co se stalo?	Matka	Musela mi na naše staré přátelství přísahat, že to tajemství nikdy nevyzradí, a řekla jsem jí všechno.
Romainville	<i>(si sedne, nadšeně)</i> Příteli, všechny vaše plány se zhroutily! Sláva bohu!	Horác, Romainville	<i>(ohromeně)</i> Všechno?
Horác	Co to povídáte?	Matka	Všechno!
Romainville	<i>(Isabele)</i> Šli jsme s vaší matkou ke mně do pokoje a najednou – bác! Otočíme se a padneme na Capulatovou. Společníci vaší tety.	Romainville	<i>(Isabele)</i> Okamžitě se běžte převléknout.
Horác	Šli jste dál?	Horác	Počkejte, jak to, všechno. Vždyť nic nevíte.
Romainville	Já ano. Ale ty dvě ženské se v pláči vrhly jedna druhé do náruče. Zdá se, že spolu chodily v Maubeuge na konzervatoř. Už dvacet let si jedna o druhé myslí, že umřela. Nemohl jsem nic dělat. Držely se pevně za ruce a říkaly si svoje životopisy. Naštěstí mluvily obě najednou, takže si moc nerozuměly. Ať je to jakkoliv, zbývá jen jedno: <i>(Isabele)</i> Běžte se převléknout. Řeknu, že se vám udělalo nevoľno, že jste dostala telegram, že vaše matka je v bezvědomí a já nechtěl poka-	Matka	Ne, ale uštrikovala jsem krásnou báchorku.
		Horác	Báchorku?
		Romainville	Báchorku?
		Matka	Vidím, že mi vynadáte.

Horác	Ale co jste jí vlastně řekla?	Desmemortesová	To je divný strach. Jaké má hezké šaty! To je dárek od vás?
Matka	Nic. Řekla jsem jí, že jste zamilován do Isabely a že ji vydáváte za Romainillovu neteř, abyste ji mohl přivést do zámku.	Romainville	Samozřejmě, že ne!
Isabela	<i>(rudá hanbou)</i> Maminko, kdo ti to dovolil?	Desmemortesová	Líbí se vám váš pokoj, děvenko? Zítř ráno budete první, kdo bude mít v pokoji slunce. Těšíte se na ples?
Romainville	Ženská nešťastná! Drahý Horáci, v tuto chvíli už vaše teta ví všechno. Vy se běžte převléct.	Isabela	Ano, madam.
Horác	Musím najít Capulatovou. Musím ji donutit, aby mlčela. <i>(chce odejít, ale ve dveřích se sráží s Desmemortesovou, kterou tlačí Capulatová na vozíku. Všichni před ní schovávají Matku)</i>	Desmemortesová	Kdo mi to říkal, že je to váš první ples?
Desmemortesová	Kam běžíš, Horáci? Jdu se podívat na naši milou slečnu. Pročpak ji tady schováváte? Romainville, gratuluju.	Romainville	Já to nebyl!
Romainville	<i>(se lekne)</i> K čemu?	Desmemortesová	Tos byl ty, Horáci? Ale ne, pravda, vždyť ty ji neznáš. Už vás aspoň představili?
Desmemortesová	Je milá, hezká.	Horác	Ano, tetičko, už nás představili.
Romainville	Ne...	Desmemortesová	Je krásná, vid'?
Desmemortesová	Jak to, ne?	Horác	Krásná.
Romainville	Tedy, ano.	Desmemortesová	Tak proč ji nevyzveš? Už hrajou.
Desmemortesová	Jak se cítí?	Horác	Právě jsem se chystal, tetičko. <i>(odchází s Isabelou a po cestě pošeptá Romainillovi)</i> Nic neví!
Romainville	Velmi špatně, bohužel. Není jí dobře.	Romainville	Ví všechno.
Desmemortesová	Co to povídáte? Je jako růžička. Jeden valčík ji vyléčí.	Desmemortesová	<i>(která je sledovala, když odcházeli)</i> Je jemná, hezká, elegantní. Jak to, Romainville, že jste o ní nikdy nemluvil?
Romainville	<i>(který neví, co říká)</i> Bojí se, že dostane telegram.	Romainville	<i>(nešťastně)</i> Abych vám řekl pravdu, milostivá paní, vlastně ani sám nevím...
		Desmemortesová	Jestli tomu dobře rozumím, je po matce Sandinet-Dandainová.
		Romainville	Ach ano, ale...

Desmemortesová Takže je spřízněná s Rochemarsouinovými?

Romainville Když chcete...

Desmemortesová Tudiž taky s Cazaubonovými.

Romainville Jinak to nejde.

Desmemortesová Čili kdyby chudák Antoine ještě žil, on, který byl díky krvi Marsusů a Villewillů také Cazaubon, byl by jejím strýcem.

Romainville Velmi vzdáleným. A pak, je mrtvý!

Desmemortesová Ale já ještě žiju, Romainville! A ve věcech příbuzenství mám ráda jasno! Musím vědět, kam tu malou zařadit. Takže vy říkáte, že její matka, rozená Fripon-Minetová, zemřela.

Romainville Zemřela!

Desmemortesová Sestřenice její matky byla tedy Laboulassová...

Romainville Taky zemřela.

Desmemortesová A z otcovy strany? Ze strany Dupot- Pikardů?

Romainville Všichni zemřeli.

Desmemortesová Chudinka malinká! Ale to je kolem ní úplná poušť!

Romainville *(odchází, ostře)* Mrchoviště!

(odcházejí. Capulatová upustí na zem fialový šátek. Matka tiše vejde. Capulatová se vrátí a slabě vykřikne, když ji spatří)

Capulatová Řekla jsem, že jsem tu zapoměla svůj šátek!

(vrhnou se navzájem do náručí)

Matka Geraldino! To je krásný sen!

Capulatová Ach! Josyano! To je román!

Matka On ji zbožňuje! Vidělaš, jak se na ni díval?

Capulatová Jako princ z pohádky! Taky má pohádkové jmění!

Matka Je krásný jako bůh! Musíš mi pomoci, jinak umře lítostí!

Capulatová Pro tvoje dítě udělám cokoli! Cokoli! Ach! Pamatuješ na naše mládí v Maubeugi?

Matka A na zmrzlinu u Pinteaua!

Capulatová A na náš první kousek pro čtyři ruce? Valčík malých krteků. *(zpívá)* Do, si, la, sol, fa, mi, re, do.

Matka To byl úspěch, to byl úspěch!

Capulatová I podprefekt tam byl!

Matka *(zpívá)* Si, ré, si, sol, si, sol, re, mi, fa, sol.

Capulatová *(naváže)* Ré, do, si, ré, mi, la, do, diese!

(společně s hlavami u sebe)

La, si, do, re, do, la, sol, la, sol, fa, mi, re, do!

(Capulatová se vzdaluje, posílajíc polibky šátkem. Zmizí jako víla. Matka, oči skoro zavřené, hlavu v dlaních, začne sama tančit valčík. Objeví se Josué a opatrně, jako lovec motýlů, jde k ní. Matka, aniž ho spatřila, odchází valčíkovým krokem. Josué jde za ní. Padá opona)

Konec druhého dějství

TŘETÍ DĚJSTVÍ

Ples, hudba. Paní Desmemortesová se objeví na svém vozíku, který tlačí Capulatová.

- Capulatová *(po chvíli)* Ples je v plném proudu.
- Desmemortesová *(s humorem)* Mizerové! Já se nudím jak starej ratlík. Vždycky jsem nerada tancovala, ale od té doby, co jsem přikovaná k téhle židli, po ničem jiném netoužím. Vy jste někdy tancovala?
- Capulatová *(afektovaně)* Taky mi bylo dvacet.
- Desmemortesová Neříkejte, a kdy? Jste hodné děvče, ale když je člověk ošklivý, nikdy mu dvacet není.
- Capulatová Jsou večery – jako je tento – kdy je ve vzduchu něco nevyslovitelného...
- Desmemortesová Tak to nevyslovujte. Vůbec by vám to nešlo, a hlavně je na to už pozdě. Kromě toho jste zase tak špatně nedopadla. Zůstal vám Bůh. Nudný život je cestou k jeho trůnu. To je Romainvillova neteř, co tančuje s mým synovcem?
- Capulatová Ano, milostpaní.
- Desmemortesová Má docela šmrnc, to děvče. Ona jediná nevzbuzuje dojem, že by se přetvařovala. Proč ji ten Romainville nikdy nepřivedl?
- Capulatová To děvče má kouzlo, půvab, distingovanost...
- Desmemortesová Já vás stejně neposlouchám. Musíme si vymyslet něco, co by do té nudy vneslo trochu života. To za mých mladých let byly jiné plesy! V Biarritzu se vévoda de Médino-Solar bláznivě zamiloval do lady Forgottenové. Pořádal se maškarní bál, byla předepsaná žlutá barva, a on přišel v zeleném: v barvě očí své lásky. Samozřejmě to nikdo nepochopil. Pravidla bálu byla naprosto striktní, nechtěli ho dovnitř pustit. Ale to neznali vévodu:

byl to Španěl. Nikomu nic nevysvětloval a zapích pořadatele. Na druhý den přejel přes hranice, aby se v Madridu nechal zabít bejkem na corridě! Jo, to byl život!...

- Capulatová Co když jeden krásný, bohatý mladík, až k zbláznění zamilovaný, si sem tajně přivedl tu, kterou miluje... Ale psst! Slíbila jsem, že to tajemství nevyzradím!
- Desmemortesová Capulatová, vy blouzníte! Jaký mladík?
- Capulatová Někdy se stává, že na konci šedého života romantické srdce exploduje! Stačí pouhý pohled na ta dvě ptáčata!
- Desmemortesová Jaký srdce, jaký ptáčata? Co to blábolíte?
- Capulatová Představte si lásku silnější, než jsou společenské bariéry a než je strach ze skandálu. Vášeň silnou jako smrt, a všichni inkognito! Třesoucí se matku, sledující svoje šťastné dítě, aniž by někdy směla říct své jméno...
- Desmemortesová Okamžitě přestaňte breptat nesmysly a nebrečte mi na hlavu! Mluvte jasně! Kdo se to tu třese?
- Capulatová Psst! Slíbila jsem, že to tajemství nevyzradím! Ona ho miluje, on ji zbožňuje, ona je chudá! On ji vydává za někoho jiného, aby ji mohl přivést sem. Jak úžasné!
- Desmemortesová Kdo?!
- Capulatová A celý ples má oči jenom pro ni. Všichni si šeptají její jméno. A ona chodí jako královna. Vítězí! Ach, promiňte, promiňte. Něco se ve mně zlomilo!
- Desmemortesová Capulatová! Už dvacet let vás platím jako svoji společníci a až dosud jste neřekla nic vtípného, ale aspoň jsem vám vždycky rozuměla. Když mě poprvé v životě vaše nesmysly zajímají, žádám vás, abyste mluvila jasně, jinak vám dávám výpověď.

Capulátová Ne! Radši mě zabte, milostpaní, a hned. Já trpím!

Desmemortesová Kdo tady mluví o zabíjení? Capulátová, jsem zvyklá, že mě můj personál poslouchá, aniž bych musela sáhnout k těmto prostředkům. Kromě toho jsem vám vždycky dávala svoje obnošené šaty. Za všechno vděčíte mně.

Capulátová *(pláče)* Já vím, já vím. Já nešťastná! Byly jsme dvě přítelkyně, dvě pianistky. Co říkám, přítelkyně – sestry! Myslela jsem, že umřela. A teď ji tady najdu. A ona se přizná a svěří mi to drahé tajemství. O bláznivé lásce mladíka k její dceři, o milém podvodu oddaného přítele.

Desmemortesová Jakého přítele?

Capulátová Pana Guy-Charlese de Romainville, té vzácné duše!

Desmemortesová Co udělal?

Capulátová Jeho neteř není jeho neteří! Slíbila jsem, že to tajemství nevyzradím!

Desmemortesová Komu?

Capulátová Té drahé přítelkyni! Raději zemřít! Ach bože, ty housle, ty housle! Já snad šílím, milostpaní!

Desmemortesová Taky mám ten pocit. Odvezte mě do mého pokoje. Tam ty housle neuslyšíte a můžete mi říct všechno pěkně od začátku.

Capulátová *(se vrhne na kolena a líbá jí ruku)* Ach, vy jste tak hodná, milostpaní! Vy můžete všechno! Vaše jediné slovo a bariéry padnou! Láska zvítězí a ubohá, ponížena matka může konečně zvolat „to je moje dítě!“

Desmemortesová Uvidíme. Tak tlačte. Tak vy říkáte, že neteř Romain...

Capulátová Není jeho neteř. Váš synovec se do ní zamiloval. Chtěl, aby byla královnou plesu, a žádal její svatou matku, mou přítelkyni...

Desmemortesová Frederik?

Capulátová Ne, milostpaní, Horác. Ale psst! Slíbila jsem, že to tajemství nevyzradím.

(odejdou. Vejdou Lady India a Patrik. Tančí mexické tango)

Patrik Do parku! Strčili mě do pokoje, který má okna do parku! Přimo na sever. Brutálně, zničehonic, beze slova mi sballi zavazadla. Že prý mě nemohli najít. Ale já nejsem žádný blbec. Celou tu dobu jsem hrál biliár. Nenašli mě, protože mě najít nechtěli!

Lady India Komu dali váš pokoj?

Patrik Romainvillově neteři. Víte, té štíhlé dívce s mandlovýma očima. Ale to byla jenom záminka. Skutečným důvodem je to, že nás včera spolu viděli a chtěli mě dostat co nejdál od vašeho pokoje.

Lady India Nesmysl. To by do toho museli zasvětit tetu a to je vyloučeno.

Patrik U nich je všechno možné.

Lady India Patriku, jak můžete vědět, že ta dívka má mandlové oči?

Patrik Kdože, má milá?

Lady India Ta Romainvillova neteř.

Patrik *(couvá)* Nic takového jsem nikdy neřekl, Doroteo.

Lady India Dejte si na mě pozor, Patriku! Moje láska je mimořádná a strašlivá! Kdybych se dozvěděla, že jste se na nějakou jinou ženu třeba jen podíval, spráskala bych vás jako psa!

Patrik Doroteo!

Lady India Neznám jinou lásku, než lásku absolutní, divokou a krutou! To konečně uvidíte, jestli máte pravdu a Romuald skutečně něco tuší. Vůbec bych se nedivila, kdyby vás rozsekal na cucky. Budu upřímná, Patriku, moc by mě zklamalo, kdyby to neudělal. Vás ne?

Patrik Tedy, v určitém smyslu...

Lady India Jsem Romualdovi nevěrná, to ano, ale já si ho potřebuju vážít. Muž, kterého miluju, musí být šlechetný a odvážný, ale muž, kterého klamu, rovněž. Musím mít kolem sebe čistokrevné psy, vzácné předměty a prvořadé muže. Přiznejte sám, Patriku, že byste byl krutě zklamaný, kdyby Romuald při poznání pravdy o nás dvou ze sebe nevydal divoký skřek!

Patrik Abych tak řekl, Doroteo...

Lady India Ne. Ne. Muž jako vy touží pouze po ženě urputně milované. Milý Patriku, mezi námi nemůže být nic vlašného. Možná že ostatní jsou tu, aby žili, ale my dva jsme na téhle zemi jen proto, abychom hořeli a spalovali vše kolem sebe.

Patrik Ano, Doroteo.

Lady India Ať nás zničí! Jak já bych si přála být chudá! V bídě je velká poezie, nemám pravdu?

Patrik Určitě.

Lady India Jak by to bylo zábavné! Myla bych nádobí a vařila bych ti. U Diora bych si nechala ušít rozkošnou zástěrku. Kousek látky, nic víc, ale šik! Měli bychom malinké kastrůlky a malinké smetáčky. Ty bys pracoval v továrně. Večer bys přišel domů polomrtvý únavou a bylo by ti mizerně... To by byla nádhera! Já bych tě, ty moje pusinko, myla

malinkatou žínkou. Jak je to krásné, jak je to nádherné být chudý!... Jen ať přijde! Tak na co čeká? Nechci jeho peníze. Pálí mě jako rozžhavené železo! Všechno mu okamžitě vrátím! Všechno! Jenom perly si nechám.

(vejde Messerschmann, zastaví se a pozoruje je)

Patrik *(se lekne)* Pozor, je tady, ticho!

Lady India Patriku, vy se bojíte!

Patrik Nelíbíte se mi. Nikdy jste se mi nelíbila. Nikdy se mi nebudete líbit.

Lady India Cože?

Patrik Stýkám se s vámi čistě ze zdvořilosti. Je to jasné, nudíte mě. Jak vidíte, už zívám. *(zívá)*

Lady India Patriku, já vás budu chránit. Vezměte mě do náruče. Musíme ho vyprovokovat... Ostentativně se ke mně přitiskněte.

Patrik Vy jste se zbláznila!

Lady India Když býk odmítá bojovat, musíte ho napadnout s banderillas.

(tancují tango)

(nahlas) Už jste někdy viděl corridu?

Patrik Ano, ale nemám ji rád.

Lady India Narovnejte se. Budeme dělat, jako že jsme ho neviděli. Ať ještě neví, že my víme, že ví.

Patrik *(se klepe a plete si nohy)* Ano, ale co když ještě nic neví? Nemyslíte, že když budeme příliš vypadat, jako že víme, že on ví, riskujeme, že se to dozví?

(odejdou. Messerschmann zavolá na Josuéa, který jde kolem)

Messerschmann Příteli!

Josué Ano, pane?

Messerschmann Tamhle ti dva, když půjdou pořád kolem terasy, dojdou k altánku, že ano?

Josué Ano, pane. Má pán pro mě příkazy, co se týká dnešní večeře?

Messerschmann Nudle.

Josué Nemaštěné?

Messerschmann A nesolené.

Josué Dobře, pane.

Messerschmann *(chce odejít, pak si to rozmyslí)* Poslyšte, příteli...

Josué Ano, pane?

Messerschmann Tady po těch schodech bych se k altánku dostal z druhé strany, co?

Josué Ano, pane. Ale pokud chce pán mluvit s tamtěmi, co odtud před chvilkou vyšli, dovoluji si pánovi sdělit, že vešli do domu malými dveřmi, které jsou na konci terasy. Potom se mohli dostat nahoru, kde také pravděpodobně budou.

Messerschmann Ach, výborně!

Josué *(pokračuje, nevzrušeně)* Jistě si potřebovali trochu odpočinout.

Messerschmann Samozřejmě, děkuji. *(chce odejít)*

(Josué na něj s úklonou zavolá)

Josué Nemaštěné.

Messerschmann *(procedí, temně)* A nesolené.*(odejde)*

(Josué také. Taneční páry znovu vtančí na scénu. Frederik projde zadumaně mezi nimi. Zdá se, že někoho hledá. Na závěr skladby se vrátí druhými dveřmi. Spatří za sebou Isabelu. Zůstanou sami, trochu v rozpacích)

Isabela Promiňte.

Frederik A proč, slečno?

Isabela Vypadá to, jako bych chodila za vámi. Ale já jsem vešla náhodou.

Frederik Jistě.

Isabela Je to krásný večer.

Frederik Ano, krásný.

(ticho. Je slyšet hudba. Ani jeden z nich neví, co říct)

Máte krásné šaty.

Isabela Ano, moc krásné. Vypadáte jako přízrak vašeho bratra, kterému se přihodilo něco moc smutného.

Frederik Přesně tak to je.

Isabela Jste mladý, hezký, jste bohatý. Co vám se může smutného přihodit?

Frederik Být mladý, hezký, jak vy říkáte, a bohatý je kolikrát k ničemu. Omluvte mě. *(ukloní se)*

(Isabela pokývne hlavou. Frederik odejde do zahrady. Několik taktů hudby. Ve druhých dveřích se objeví Horác)

Horác To bylo skvělé!

Isabela Já nevím, co mu mám říkat. Stydím se před ním.

Horác Výborně!

Isabela Bude se mě ptát, proč za ním pořád chodím, proč se pořád snažím s ním promluvit.

Horác To je to, co chci.

Isabela *(těžce usedne)* Já už nemůžu.

Horác *(ostře)* Je půlnoc a objednal jsem si vás až do svítání. Bravo! Dívejte se na něj těmato očima. Jste udivující herečka. Odkud máte tenhle pohled?

Isabela Odnikud. Je můj.

Horác Gratuluju. Určitě na něj zapůsobí.

Isabela *(tiše)* Na něm to už nebude totéž.

Horác Bude stačit něco podobného. Pozor, už se vrací. Vidíte, chce si s vámi povídat. *(zmizí)*

Frederik *(vejde)* Před chvílí vás hledal můj bratr.

Isabela Nevím o tom.

Frederik Když on hledá nějakou dívku, tak ta o tom obvykle vždycky ví.

Isabela Opravdu, nevyšla jsem si.

Frederik Je hezký, co?

Isabela Ano, moc.

Frederik Jsme si podobní, jako dvě kapky vody, ale pletou si nás jen muži. Ženy vždycky vědí, kdy mluví s ním. Jak to můžou poznat?

Isabela Nevím.

Frederik Asi proto, že se na ně nedívá. Máte moc hezké šaty.

Isabela Vidíte? A není jen hezký.

Frederik Kdo?

Isabela Váš bratr.

Frederik Ne. Je velice inteligentní, mnohem víc než já. Odvážný, nebojácný. Přesto si ale myslím, že neumí milovat. Možná že proto se do něj každá dívka zamiluje. Je velice tvrdý. Ale taky hodný.

Isabela Má vás moc rád. Nechce, abyste trpěl.

Frederik Ano, to ho zlobí. Ne snad proto, že by mě měl tak rád, ale zkrátka nesnáší, když se trápím. Určitě vás hledá. Já taky hledám jednu dívku. Mám mu říct, že jste tady, až ho uvidím?

Isabela Ne, to je zbytečné, děkuji.

Frederik Je mnohem zábavnější než já.

Isabela Zůstaňte tady, prosím, je mi s vámi dobře.

Frederik *(se na ni udiveně podívá a ztěžka usedne vedle ní)* To je smutné!

Isabela *(překvapeně)* Co?

Frederik Promiňte. Není to ode mě moc zdvořilé, ale kdyby tohle řekla ta dívka, co ji marně hledám, myslím, že bych umřel štěstím.

Isabela *(se mile usměje, vstane)* Nedotklo se mě to, já ten pocit taky moc dobře znám.

Frederik *(taky vstane)* Jste hodná. Stejně mi ale promiňte.

(ukloní se)

(Isabela taky pokývne hlavou. Frederik odejde. Stejnými dveřmi vejde Horác, je ve velmi špatné náladě)

Horác Tak to ne, Isabela, takhle jsme se nedomluvili!

Isabela Co jsem udělala?

Horác Je na vás vidět, že i vám by bylo milejší sedět tu s někým jiným. Platím vás za to, abyste hrála svou roli! Tak ji hrajte!

Isabela *(tiše)* Přestaňte. *(je jí do pláče)*

Horác Přesně to potřebujeme! Vynucené slzy v sobě mají něco groteskního, ale kdybyste plakala sama od sebe, bylo by to skvělé.

Isabela Proč vy nemáte srdce?

Horác Protože můj bratr ho má až moc. Narodili jsme se najednou a o všechno jsme se rozdělili. On dostal srdce, já ten zbytek.

Isabela Ale přesto snad vidíte, jak jsem nešťastná?

Horác Ano. Máte v sobě něco tak nádherně nešťastného, že při pohledu na vás by i ta nejtvrdší skála pukla. Nejste náhodou taky z dvojčat, že byste sestře vzala srdce?

Isabela Nenávidím vás.

Horác Postěžujte si Frederikovi. Můžete se oba utopit v něžnostech. To je v mém plánu.

Isabela Snad si nemyslíte, že to všechno dnes večer dělám pro šaty a pro peníze!

Horác Ne, nic tak ošklivého si nemyslím.

Isabela Váš bratr mě nezajímá. Nechci ho vyléčit, nechci být elegantní, a je mi jedno, jestli se všichni dívají

jenom na mě. Jsem zvyklá na pohledy lidí a obyčejně při tom nemám na sobě tak hezké šaty. Myslíte, že mě to baví?

Horác *(pozoruje ji)* Dobře! Vyplačte se.

Isabela Jejich pohledy jsou hnusné a obscénní! Slizké, vtíravé!

Horác Fuj! To je hrůza! Já vám rozumím. Jen plačte, plačte. Tak. Vidíte, jak je to jednoduché. *(náhle se vrhne na kolena a začne teatrálně)* Chci pro vás umřít!

Isabela Co to děláte?

Horác Vrací se. Nehýbejte se. Chci, aby mě našel u vašich nohou.

Isabela To je trapné!

Horác *(na kolenu)* Ano, Isabela, moje srdce tluče jen pro vás. Jde k nám?

Isabela Ano. Vstaňte, prosím vás.

Horác Teď, nebo nikdy. Nedá se nic dělat, tím hůř. *(obejme ji a políbí)*

Isabela Pane Horáci! *(po pauze)* Proč tím hůř?

Horác *(se ukloní, chladně)* Promiňte. Jinak to nešlo. *(odejde)*

Isabela *(v slzách)* Bože můj!

Frederik *(vejde)* Vy pláčete?

Isabela Ano.

Frederik Měla byste být spokojená, když vás můj bratr políbil. Obvykle se dívky smějou, mají chuť skákat, tancovat. *(pauza)* Nezlobte se na mě. To odešel kvůli mně?

Isabela Ne.

Frederik Nebudte nešťastná. Úplně stačí, že nešťastný jsem tady já.

Isabela Nechte mě.

Frederik Isabelo, já vím, že bolest toho druhého není velikou útěchou. Přesto vám ale něco řeknu: Diana si vybrala mě, protože Horác ji nechtěl. Vzala si aspoň toho, kdo je její lásce podobný.

Isabela Jestli je to pravda, tak je to od ní dost sobecké.

Frederik Ale přece jenom je to určitá šance. Taky si mě nemusela vybrat vůbec. Od malička za něj zaskakuju. Nikdy není docela pravda to, co se mi přihodí.

Isabela Vám taky?

Frederik Proč mně taky? Jsem si jist, že vás si nikdo s nikým neplete.

Isabela *(se dívá do dálky a náhle ztuhne. Zavrtí na někoho hlavou. Pak vykřikne)* Já nepláču kvůli němu, pane!

Frederik Cože?

Isabela Ale kvůli vám.

Frederik Ale Horác vás políbil!

Isabela Proti mé vůli! Já Horáce nemiluju.

Frederik A koho tedy?

Isabela *(najednou křičí)* Horáce, ale hodného, trochu smutného, ale schopného milovat. Horáce, ale vlastně vás! *(uteče)*

(oněmělý Frederik odejde. Vejde Horác, který s sebou vede Isabelu)

Horác Výborně! Ale neměla jste utíkat. To bylo poprvé, co mu někdo řekl, že ho miluje. Chudinka! A teď přimícháme do poháru trochu žárlivosti. Zamiluje se do vás někdo třetí.

Isabela Cože?

Horác Rozzuřený, vztekem bez sebe, že vás neopouštím ani na krok, mě vyzve na souboj.

Isabela Vy jste se zbláznili!

Horác Bude to souboj za svitu měsíce. Při večeři se náhle ozvou dvě rány z pistole. Orchestr přestane hrát a všichni vyběhnou se svícny ven hledat v parku mrtvé tělo. A zatím vy, šílená láskou – protože vy šílite láskou – se vrhnete do bazénu. Umíte plavat! To je konečně jedno, já tam budu. Vylovím vás, odnesu a zmáčenou vás položím před Frederika se slovy: vidíš, cos udělal! A jestli vás ani pak nebude milovat, je to hlupák a je ještě silnější než já. Nechce se vám skákat do vody? Dostanete třikrát větší plat a koupím vám ještě jedny šaty. *(vezme ji do náručí dřív, než se může bránit. Potom jí jako rozmazlený chlapec řekne)* Udělejte mi radost, Isabelo. Já se zase po dlouhé době bavím.

(Isabela se vymaní a s lehkým výkřikem uteče)

Diana *(vejde)* Frederiku!

Horác Já jsem Horác.

Diana Ach, promiňte.

Horác Nezačervenal jsem se. Ten, co se nečervená, je Horác. Prozradím vám ten trik, bude se vám hodit. Tak jako ho dřív užívala naše služka, aby věděla, koho má uhodit. Hledáte ho?

Diana Myslela jsem, že to on líbal tu dívku. Ale byl jste to vy a to je něco jiného. Promiňte. Viděl jste Frederika?

Horác Samozřejmě. Kromě vás ho viděli všichni. Celý večer bloumá po zámku jako ztracená ovce.

Diana *(udělá krok, pak se zastaví)* Poslyšte, Frederik mě ujistil, že to nebyl on, kdo mě včera v parku líbal. Lhala jsem, abych mu příliš neublížila. Řekla jsem, že jsem si to vymyslela. To jste byl vy, ten špatný šprýmař?

Horác *(přemýšlí)* Včera? V parku? V kolik hodin?

Diana Nedělejte, že přemýšlíte, Horáci. Doufám, že jste líbal jenom mě.

Horác To jste se musela splést. Hrál jsem celý večer s Patrikem Bombellem biliár.

Diana Frederik přísahal, že on to nebyl.

Horác Zdá se, že naší podobnosti využil někdo třetí.

Diana Děláte chybu, že si pohráváte s láskou svého bratra. Kdybyste mě aspoň miloval. Ale vy mě nemilujete, co?

Horác Dostáváte mě do nepříjemné situace, Dianó. Musím vám říct, že ne.

Diana Já vás nenávidím!

Horác Vy taky? Dnes večer mě nikdo nemá rád. Viděla jste Patrika Bombella? Prý mě hledá. Je to legrační, ale jemu se taky nelíbí, že mě našel v náručí té dívky. Zdá se, že je do ní blázen. Já to nevěděl! Prostě všichni se do ní zbláznili! Ale je fakt, že je skutečně roztomilá a má překrásné šaty, nemyslíte? Sbohem. Mám vám poslat Frederika?

Diana Děkuju. Najdu si ho sama.

(Horác odejde, Diana zůstane sama, bledá zlostí)

Tati!

Messerschmann Co chceš, holčičko moje?

Diana Jsi přece bohatý.

Messerschmann Říkají mi to.

Diana Můžeš pro mě udělat naprosto všechno? Jako jsi to dělal, když jsem byla malá holčička?

Messerschmann Skoro všechno.

Diana Vzpomínáš, jak nás odevšad vyháněli, když jsme byli chudí?

Messerschmann Proč o tom teď mluvíš?

Diana Když ta malá holčička v dřevěných šatech měla během nekonečných cest žízeň, nebál ses jít do jídelního vozu, kam jsme nesměli, projít vozy první třídy a za poslední groš jí koupit pomeranče. Je to pravda, tatínku, nezdálo se mi to?

Messerschmann Od té doby jsi vyrostla. Teď máš, na co si vzpomeneš. Proto jsem doufal, že jsi na to zapomněla.

Diana Zapomněla. Ale dneska večer začínají znovu, papá.

Messerschmann Kdo začíná? Co?

Diana Všichni. Ponižovat nás.

Messerschmann To je nesmysl. Všichni se přede mnou třesou. Když zvednu prst, jejich ubohé renty se scvrknou na polovinu.

Diana Ty myslíš, že nevidím, jak s tebou ta ženská mává? Můžeš jí dávat třikrát tolik, co jiným ženám, a pořád se ti bude jen smát.

Messerschmann *(tíše)* Mně nevádí, že se mnou takhle jedná, že se mi vysmívá. Já jí za nit jejího perlového náhrdelníku držím jako kapra na udici. Každý večer

škrábu na její dveře a lady India mě pokaždé znovu přijme, zahrnujíc mě pohrdáním, protože mě chce zase o něco požádat. Pro starého chlapa je to poměrně sladký pocit.

Diana Já jsem mladá a krásná...

Messerschmann Přese všechno pohrdání.

Diana A přesto mě taky chtějí ponižit, papá.

Messerschmann Chtělaš toho chlapce, tak jsem ti ho koupil. Snad se teď nechce vykroutit?

Diana Dokonce jsi mi ho ani kupovat nemusel. On mě miluje. Krásný dárek, ale je mi k ničemu. Jeho bratr má ze mě legraci.

Messerschmann Jsem sice bohatý, ale oba ti koupit nemůžu. Vezmi si, kterého chceš, je tvůj.

Diana Na to, abys mi koupil toho, kterého chci, dost bohatý nejsi, papá. Proto jsem si vzala toho druhého.

Messerschmann Nejsem dost bohatý? Nechtěj mě rozčítit!

Diana Víš, co udělali? Nebo spíš co on udělal, protože vím určitě, že to byl on. Přivedl sem tu dívku, která se celý večer točí kolem chudáka Frederika. Ten samozřejmě nic netuší, a Horác, který je proti jakémukoliv citu docela obrněn, který se o nikoho nezajímá, ji najednou neopouští ani na krok. Všichni mají oči jenom pro ni. Mě si nikdo nevšímá. A já bych si tak přála, aby si mě někdo, aspoň trošku, všiml. Nebo si roztrhám šaty, rozškrábu obličej a budu ošklivá! Tatínku, pomoz mi!

Messerschmann A kdo je ta dívka?

Diana Romainvillova neteř.

Messerschmann To už je lepší. Který z nich to je?

Diana Ten tlustý člověk, co ti ho včera představili.

Messerschmann Co dělá? Čím se živí? Zjistí to.

Diana Myslíš si, že teď mám chuť jít a vyptávat se všech těch lidí, co na mě kašlou? Je členem nějaké správné rady, jako všichni, co jsou tady. Všechny máte ve svých správních radách.

Messerschmann A čím se zabývá? Ocel, cement, sulfáty?

Diana Myslím, že mluvil o Bromfieldovi.

Messerschmann To je skvělé. Odved' mě k němu. Drahoušku, řekni, co má udělat? Poslat svou neteř ihned pryč? Má ji donutit, aby si oblékla jiné šaty?

Diana To je nemožné, papá.

Messerschmann Jestli má v sulfátech jen jeden jediný cent, tak je možné všechno.

Diana Myslíš si, že můžeš všechno. Ale to není pravda. Tyhle lidi neznáš. Mají něco jiného, co je uchvacuje. Říkají tomu čest.

Messerschmann Říkají to. Já se jejich cti nebojím. Jestli má v sulfátech jen jeden centim, už ji mít nebude.

Diana Můžeš mít klidně desetkrát tolik, co máš, a jim to bude jedno. Pro ně budeš pořád jen škaredý starý žid a tvoje dcera bude celý život trpět. Jsou silnější než my, papá, s těmi svými předky a s domy, co sotva drží pohromadě. Chtějí naše peníze, aby je mohli nechat opravit, a to je všechno. Ach, já tě nenávidím, nenávidím, protože jsem tvoje dcera! Tak bych si přála být jako oni!

Messerschmann Nelíbí se mi, když mi říkáš takové věci. Odved' mě k tomu člověku. *(vezme ji za ruku a odejdou)*

(vejdou Patrik a Horác, každý z jiné strany. Hud-ba hraje bojovnou skladbu)

Horác Pane?

Patrik Prosím, pane.

Horác Chci s vámi mluvit.

Patrik A o čem?

Horác Vy jste byl včera v parku s mou sestřenicí lady Indií, že ano.

Patrik Možná.

Horác Náhodou jsem vás viděl. Mluvili jste spolu velmi vzrušeně.

Patrik Nic mimořádného.

Horác Ale v jednom okamžiku jste ji musel pořádně roz-zlobit, protože vás udeřila.

Patrik Mě, pane?

Horác Vás.

Patrik To je omyl.

Horác Ne, pane.

Patrik Abych tak řekl, možná mě udeřila, ale ne proto, že byste si mohl myslet to, co se zdá, že si myslíte.

Horác Co myslíte, že si myslím?

Patrik Ksakra, facka není vždycky znamením intimního poměru mezi mužem a ženou!

Horác To jistě ne.

Patrik Člověk může dát facku jen tak. To vůbec nic ne-dokazuje. Kdybych vám teď já dal zčistajasna facku, taky z toho snad nevyvodíte a nebudete všude hlásat, že mezi námi je milostný vztah?!

Horác To bych si dal pozor.

Patrik Tak proč mě neustále provokujete, proč vý-znamně mrkáte, usmíváte se, máte dvojsmyslné narážky, ušklebujete se, jako kdyby vám zaskočil kouř z doutníku? Já vám na to nenaletěl, pane, ani na okamžik jsem na to nenaletěl.

Horác Jaká jasnozřivost!

Patrik *(se náhle zhroutl)* Ano, pane, a to mě ničí. Jsem pořád ve střehu. Všechno vidím, všechno uhodnu. Už nemůžu dál.

Horác *(vezme ho v podpaždí)* Promluvme si jako rozumní lidé. Vy jste mladý, máte jistý šarm, ale potřebujete klid. Jen to přiznejte, že poměr s tou excentrickou vás ubíjí.

Patrik Nic takového jsem neřekl.

Horác Samozřejmě, ale víme to oba. Jste v zapeklité situaci. Jestli se Messerschmann dozví...

Patrik *(se zděsí)* Nejmenovat, pane...

Horác Zničí vás.

Patrik Ihned a navždy. A to nejen sulfáty, ale celý průmysl bude pro mě ztracen.

Horác A na druhé straně, když moje sestřenice zjistí, že ji pouštíte k vodě, promluví si s ním a stejně jako Salome dostane vaši hlavu. A jste tam, kde jste byl.

Patrik A to trvá už dva roky, pane!

Horác Vidíte, příteli, a dnes večer to skončí.

Patrik Jak to?

Horác Je mi vás líto, a protože se mi to náhodou hodí, tak vám pomůžu.

Patrik *(poraženě)* Co mám dělat?

Horác Je tu jedna mladá, okouzující dívka. Potřebuju, abyste dělal, že jste se do ní zamiloval.

Patrik Já?

Horác Vy. To není všechno. Protože jste mě spatřil v jejím náručí, v záchvatu šílené žárlivosti mě vy-zvete na souboj.

Patrik Já?

Horác Vy. Půjdeme si vyřídit účty. Při měsíčním svitu se budeme bít na pistole. Nebojte se, střílím vý-borně. Slibuju, že vás nezasáhnu.

(odejdou. Vejde Capulátová a Matka. Matka je vý-středně oblečená, na hlavě má chochol s péry)

Capulátová Psst.

Matka Psst!

(přitisknou se k sobě)

Konečně!

Capulátová Přišla tvoje chvíle!

Matka Jsem bohatá! Mám šperky, moje milá!

Capulátová Do noci zněj housle pošetilé.

Matka Teprv dnes večer jsem se narodila!

Capulátová Josyane, sestřičko, v tom hedvábí jsi dnes tak jiná, a přece zase mi tvoje líce triumf připomíná, kdy v Maubeugi se kořili tvé kráse.

Tys byla krásnější, mne vedle tebe nevšiml si krásný poručík. Já trpěla jsem, ba ne, ví to nebe, že milovala jsi za mne, máš můj dík.

Matka Co všechno vyslech starý klavír náš, když místo cvičení jsme dopis psaly. Jak sestry, Geraldino, vzpomínáš? Blondaté holky, pořád jsme se smály.

Capulátová A naše psaníčka! Ta žhavou láskou plála. Tys měla lepší rukopis a já je diktovala.

Matka Že byl ten amor zlomyslný, vidí!? Když zranil obě.

Capulátová Tvé srdce i to moje. „Miláčku, toužím“, psala jsem mu, „přijď!“ „Zaklepej třikrát, celá budu tvoje!“

Matka Nechala jsem tě, smála jsem se tomu.

Capulátová Pak třikrát zaklepal a já šla domů.

Matka Sestřičko, odpusť...

Capulátová Tobě, Josyano? Že s tebou lásku svou jsem pro-žit směla? Že s tebou i mně štěstí bylo dáno? Že tělo moje touha rozechvěla? Miloval tě a neměl ani zdání, že někde učitelka hudby žije a při tom vašem sladkém milování to její srdce ve tvém těle bije.

Matka Půl roku jsme jeho milenkami byly.

Capulátová Pak jsme se obě staly maminkou jednoho dě-tátka. Poručík náš milý odešel tiše jinou pěšin-kou.

Matka Přeložili ho! Byla jsem tak sama! Psala jsem tetě do Montpellier, měla tam bistro...

Capulátová Z kopce šlo to s náma, však dneska večer “bído, adieu!“ Jsi zářivá, jsi krásná, Josyano. Okouzliš je, jak vždys to uměla. Zlé už je pryč a dřív, než přijde ráno, bude mít vše hraběnka Funela!

(hudba znovu začne hrát. Capulatová odejde, posílajíc Matce hubičky)

Psst! Jdu hledat paní!

(vejde Josué, někoho hledá. Strne, když spatří Matku)

Josué Och!

Matka Příteli, buďte tak laskav a ohlaste mě vaší paní. Jsem hraběnka Funela.

Josué Hraběnka?

Matka *(vznešeně)* Funela!

Josué *(utíká pryč a volá)* Pane Horáci! Pane Horáci! Pomoc!

Desmemortesová *(Capulatová ji tlačí na vozíku. Josué ji neviděl)* Kam běží? Co se děje? Hoří? To by bylo skvělé! Ukažte se, moje milá. Vypadá výborně. Můžeme jít. Bude to úplná senzace.

Capulatová *(jí líbá ruku)* Jste tak hodná, milostpaní.

Desmemortesová Kdepak. Hodní lidé jsou jen v pohádkách. Děláám to proto, abych namíchla Horáce.

(vejde Horác a Josué)

Milý Horáci, řekla jsem si, že budete mít radost, když vás představím své dávné přítelkyni. Hraběnka Funela, se kterou jsem se seznámila v Itálii. Můj synovec Horác, hraběnko.

Matka Těší mě, pane.

Horác *(se ukloní)* Madam.

Desmemortesová Pojdte, má milá, a vy mě tlačte, Capulatová. Jsem tak ráda, že vás zase vidím. Povídejte mi o Benátkách. To byly časy! Vzpomínáte si na Palestri-

niho? Blázen! Umřel na žloutenku. Představím vás celé společnosti. Poslyšte, vy přece máte dceru, co dělá ta roztomilá holčička?

Matka To je na dlouhé povídání, má milá.

Desmemortesová No tak jen povídejte.

(odejdou)

Josué *(zničeně)* Tady je klíč, pane. Buď vylezla oknem, nebo jí milostpaní nechala odemknout dveře. *(tak se zapomene, že si sedne)* Hraběnka Funela!... V životě jsem nic takového neviděl! *(ihned vstane)* Ach, prosím za prominutí.

Horác Co je?

Josué Málem jsem si sedl. To se mi už třicet let nestalo!

Romainville *(vejde a křičí)* Zrušte to!

Horác Co?

Romainville Všechno! Všechno! Tentokrát je to vážné!... Hanebná léčka, sled neočekávaných událostí! Rub vysokých financí! Ani muk! To děvče musí okamžitě pryč, okamžitě, nebo jsem na mizině!

Horác Co se stalo? Mám dojem, že se všichni zbláznili!

Romainville Jsem ve správné radě několika sulfátových podniků a jedné cementárny.

Horác To vím. A co to s tím má společného?

Romainville Proto musí to děvče okamžitě pryč! Vyžadují to vysoké finanční zájmy! Psst! Nemůžu vám to teď vysvětlovat. Burzovní transakce. Jestli mi nechcete pomoci, tím hůř pro vaši tetu. Skandál je mi milejší. Raději se s ní na smrt zneprátním. Raději já nevím co. Ihned jdu za ní a všechno jí řeknu.

Horác Tetě? Tak se podívejte, koho právě všem představuje.

Romainville Jsem krátkozraký. Tak daleko nevidím.

Horác Tak si vezte brejle, stojí vám to za to.

Romainville Ale, sakra, co to dělá?...to se mi snad zdá... to je...

Horác Ano, italská šlechtična, hraběnka Funela.

Romainville To jste si zase vymyslel vy?

Horác Tentokrát to byla moje teta.

Romainville Ale proč?

Horác Jen tak. Proto se toho bojím.

Patrik *(vejde, útočně)* Pane!

Horác *(který na všechno zapomněl)* Prosím?

Patrik Vzhledem k tomu, že nejste ochoten vzdát se slečny Isabely, jsem nucen... *(chce mu dát facku)*

Horác *(ho se špatnou náladou odstrčí)* Ale ne, teď ne. Až potom. Teď tu nepřekážete. Později, později. Pojďte, Romainville, nebo tamta zatím skočí do vody. *(odchází a táhne za sebou Romainvilla)*

Patrik Dobře. Půjdu za chvíli. *(odejde)*

Josué *(zvedne ruce k nebi)* Tady se přece nedá sloužit! *(odejde)*

K o n e c t ř e t í h o d ě j s t v í

ČTVRTÉ DĚJSTVÍ

Stejná dekorace. Isabela sedí uprostřed. Horác chodí sem a tam.

Isabela Tak co?

Horác Už mě to nebaví. Ke všemu se vaše bláznivá matka dříve nebo později prozradí a všechno praskne.

Isabela Pořád ještě platí, že mám skočit do vody?

Horác Kdepak! Musím vymyslet něco lepšího. A to co možná nejdřív, nebo mi moje tetička celý efekt vyfoukne před nosem. *(náhle vykřikne)* Mám nápad!

Isabela Naháníte mi strach!

Horác Rozhlásím, že nejste Romainvillova neteř, že jste plodem hříšné lásky jisté portugalské Výsosti a admirála, který zahynul v Tichém oceánu. A že se dneska večer poprvé objevujete na veřejnosti. A ráno, až můj fantastický příběh všechny dostatečně zaujme a Diana bude uschlá žárlivostí, až ten hlupák Frederik, nesmírně potěšen tím, že jste si vybrala právě jeho, se na svého kata začne dívat méně odevzdaně, objevím se já. Požádám o klid a řeknu: „Vážení, vy všichni jste byli otráveni!“ A využívaje nastalého zmatku, dodám: „Hlupáci! Všechno, co se dnes v noci událo, jsem naplánoval předem! Pečlivě načasoval! Během této podvodné seance jste mohli vidět – a ukážu na Dianu – na dně jednoho srdce bláto a kameny a také jste mohli vidět – a ukážu na vás – anděla, a to bohužel až příliš andělu podobného, než aby byl skutečný. To, čemu vy říkáte distingovanost, vkus, uhlazenost, to všechno jsou ubohé výmysly. Tenhle anděl je najatá statistka, chudá tanečnice z Opery. Najal jsem ji, aby vám sehrála komedii. Není ničím, a kdybych ji sem nepřivedl, pravděpodobně by si jí nikdo nikdy nevšiml. Ale já chtěl, aby její číslo bylo karikaturou vašich slav-

	ností! Marnost nad marnost! Všechno je marnost! Jenom doufám, že Frederik konečně vystřízlivěl. Já vás už nechci vidět. Zítra odjždím prvním vlakem na lov divoké zvěře!“ Co tomu říkáte?	Isabela	Děkuji vám.
Isabela	Co bude se mnou?	Diana	Ale nemůžu říct, že byste o sebe příliš dbala. Jste moc přirozená. Nemáte ani dobrý pudr ani parfém.
Horác	Co by bylo? Vráťím vás do náručí vaší matky a Romainvilly i s dárkem, který jste si poctivě vysloužila. A zůstanou vám krásné šaty a milá vzpomínka. To, co zůstane z každého plesu.	Isabela	<i>(vstane)</i> Vidíte, a váš pudr a parfém jsou zase dobré až moc. Přirozená totiž nejste vůbec.
Isabela	Ale ta hanba...	Diana	Chce to vkus, má drahá. A pak, když nemáte služebnou, která ví, co potřebujete, je docela samozřejmé, že se zanedbáváte. Vstáváte brzy ráno?
Horác	Proč? Jste svobodná, inteligentní... Tyhle lidi musíte nutně nenávidět. Já jimi pohrdám a tak se spojíme, abychom si z nich vystřelili. Nebo snad chcete být jako oni?	Isabela	Ano.
Isabela	<i>(koktá)</i> Ne, ale... <i>(náhle vyhrkne)</i> Prosím vás, nechte si šaty a pusťte mě domů! Zavolám maminku a dáte nás ihned odvézt do Saint-Flour. Můžete se spolehnout, že o mně už nikdy nikdo neuslyší.	Diana	To je vidět.
Horác	Co je to za nápad!	Isabela	A vy chodíte pozdě spát?
Isabela	<i>(ho drží za ruku)</i> Prosím, dovolte mi to.	Diana	Ano.
Horác	<i>(se vymaní a odchází)</i> Přijdu za chvíli.	Isabela	To je taky vidět.
Isabela	<i>(za ním křičí)</i> Pane Horáci, přece nejde brát všechno jako hru!	Diana	Děkuji. Mezi námi, vám to nevádí?
Horác	Dokud neumřeme, slečno, je všechno jenom hra. <i>(odejde)</i>	Isabela	Co?
	<i>(Isabela s bolestným výkřikem padne na pohovku. Vejde Diana. Chvilí nehybně stojí a pozoruje Isabelu. Potom Isabela zvedne hlavu)</i>	Diana	Mít na sobě šaty, které jste si sama nešila.
Diana	Máte skutečně krásné šaty, to je pravda.	Isabela	Zvykám si. Zase mám svoje řasy.
		Diana	Gratuluju. Jsou krásné. Oči taky. Naštěstí, protože zítra budete obojí potřebovat, až vám ty šaty zase vezmou.
		Isabela	Nevezmou, dostala jsem je.
		Diana	To jsem ráda! Takže můžete být ještě jednou krásná. Prý je v Saint-Flour veliký bál na svátek 14. července. Moje šaty se vám líbí?
		Isabela	Jsou krásné.

Diana Chcete je? Já si je už nikdy na sebe nevezmu. Málokdy si беру ty samé šaty dvakrát. A pak, ze zelené mám hrůzu! Zítra k večeri půjdu v růžových. Jsou nádherné, jen drobné plisování a dvacet metrů hedvábí. Mám tu celkem dvanáctery. Pojdte se podívat, určitě se vám budou líbit.

Isabela Ne.

Diana Snad byste nezáviděla? (*přistoupí k ní blíž*) Přála byste si mít hodně peněz, co? Chtěla byste, aby to všechno dnes večer byla pravda a vy jste měla tolik šatů, co já, že?

Isabela Samozřejmě.

Diana Ale budete mít vždycky jen jedny. A když vám takhle šlápnu na kraj a trochu cuknu, nebudete mít nic.

Isabela Dejte tu nohu pryč.

Diana Ne.

Isabela Dejte tu nohu pryč, nebo vám vyškrábu oči!

Diana Pozor, vy malá dračice, neškubejte sebou, nebo to praskne!

(*šaty prasknou*)

Isabela Moje šaty!

Diana To je vaše vina. Nebojte, doma si to zase spíchnete. Ještě pořád budou pro vás až moc dobré. To se vám líbí, jen tak si přijít a nechat se všemi obletovat, co? Má to ale jeden háček, má milá – nic netrvá věčně. Zítra ráno si vezmete svůj papírový kufřík a odjedete vagónem třetí třídy, páchnoucím zvratky a alkoholem, zatímco já tu zůstanu. Protože pro mě to bude pravda i zítra.

Isabela (*se na ni dívá, pak vykřikne*) Báví vás to být tak zlá?

Diana (*změní tón, sedne si a vydechne*) Vlastně ne. Ale nemůžu se pořád jen bavit.

Isabela Vy jste taky nešťastná? To je divné. A proč?

Diana Jsem příliš bohatá.

Isabela Frederik vás miluje.

Diana Ale já jeho ne. Miluju Horáce a toho znechucujou moje peníze. A myslím, že má pravdu.

Isabela Tak budete chudá.

Diana To se snadno řekne.

Isabela Můžete mi věřit, že mě osobně to nestálo ani trochu námahy.

Diana Vy nemáte otce jako já. Nemáte za sebou deset let zlozvyků. Myslíte, že mám z těch všech svých šatů radost? Nesnáším je, ani se na ně nepodívám. Prostě si je oblékám. A příští rok to bude to samé. Moc bych si přála mít jen jedny, které bych měla opravdu ráda.

Isabela To by se vám líbilo, jen dokud by vám je někdo neroztrhl.

Diana To nic není. Ještě mockrát se v nich budete líbit. Vy ani netušíte, jaké máte štěstí... Třeba tenhle prsten. Pokouším se na něj dívat vašima očima, protože svýma už nic nevidím. Je to pro mě jen docela obyčejný kroužek. Dokonce už ani nevím, kdy a proč mi ho otec dal. Zámek paní Desmertesové je jistě krásný, ale zámky mají všichni mí známí. Já taky. A už mi ani nepřipadá jako zámek, prostě je to dům, jako každý jiný. Pokuste se mi porozumět – já nikdy, nikdy nebudu „pozvaná na zámek“.

Isabela To je skutečně smutné.

Diana Je to přílišně deprimující!

Isabela Na světě není všechno v pořádku. Ale s tím my dvě nic nezmůžeme. Už proto, že jsem ještě neviděla boháče, který by neusiloval o to být ještě bohatší. *(jde k ní)* A teď udělám to, co chudí lidé v takových případech dělají. To, co dělají ubožáci bez vkusu, co se musí mačkat ve vagónech třetí třídy. Já vás odtud prostě vyhodím.

Diana Cože? Vy se chováte, jako byste tu byla doma!

Isabela Chyba chudých lidí. Protože nejsou doma nikde, zvykli si na myšlenku být doma všude. Tak šup, krasavice, běžte si brečet ke svým miliónům. Jsem hrozná husa a stydím se za každou minutu, kterou jsem ztratila ve snaze vás pochopit. Jestli okamžitě nevypadnete, tak vás zmlátím!

Diana Mě? To bych ráda viděla!

Isabela Taky to uvidíte. Ale já vám nebudu trhat šaty. Rozbiju vám obličej, protože ten vám pánbů nadělil jen jeden. Jako každému.

Diana Vy jste ale vulgární! Snad si nemyslíte, že se vás bojím?

Isabela Ještě ne, ale brzo budete. *(skočí na ni a začnou se prát)*

Diana Ty malá bestie! Ty žebráckej spratku! Ona mě rozcuchá!

Isabela Máte šikovnou služku. Zase vás učeše.

Diana Já se taky umím prát!

Isabela Tak mi to ukaž!

(perou se. Náhle se Diana zarazí)

Diana Já byla taky chudá! Když mi bylo deset, prala jsem se s klukama v istanbulským přístavu!

(znovu se na sebe vrhnou a tiše se válejí po zemi. Vejde Josué, vykřikne hrůzou a utíká pryč)

Josué Pane Horáci! Pane Horáci!

(vejde Frederik a strne. Když ho dívky spatří, přestanou se prát. Isabela vstane první, rozcuchaná jde k němu)

Isabela To jste vy! Tak co, jste spokojený? Podařilo se vám to? Máte svůj skandál? Stoupl jste si na židli a řekl jim, kdo já jsem? Jestli jste to neudělal, tak teď už nemusíte. Řeknu jim to sama! Žebráckej spratek, jak mi před chvílí řekla tahle slečna. Teď teprve něco uvidíte! Můžete se jít kouknout na ty svoje stařeny, jak se budou tvářit, až pochopí, odkud jsem se tu vzala. Teď teprve začne ples! Nejdřív chytnu svou matku a sundám jí ten chochol a za ruku ji odtáhnou k jejímu koštěti, ke špi navému nádobí, k hodinám na klavír! Hraběnka Funela! Její otec byl obchodníček s tapetama, které zákazníkům nosil vlastnoručně do bytu. Chudí se neumějí přetvařovat. Proto jste nepochopil, nebo spíš nechtěl pochopit, že vás miluju. A jenom proto jsem se snažila okouzlit ty vaše babky s jejich dcerama. Jen proto jsem dělala, že miluju vašeho bratra! Myslíte, že jinak bych na tu vaši stupidní komedii přistoupila? Vy mlčíte? Nudí vás poslouchat neotesanou statistku z Opery, která na celé kolo křičí, že vás miluje? Už nehrajeme? Tak mluďte přece! Nebo jste snad vy, který máte na všechno odpověď, najednou oněměl?

Frederik Ale slečno, to nejsem já.

Isabela Cože?!? To nejste vy?

Diana Je celý červený! To je Frederik!

Isabela	<i>(najednou zklamaně)</i> Ach, promiňte, pane.	Matka	Mám být upřímná? Jsi moc hrdá, dceruško. Při své kráse máš velikou šanci, jenom ji nesmíš nechat moc dlouho čekat. Muži tě prosí na kolenu, tak si myslíš, že jsi silnější. Jejich peníze, štěstí, rodina, to všechno jim připadá nicotné. Ale když propásneš vhodný okamžik, je všechno v čudu! Vzpomenou si na svoje peníze, na tisíce dívek, které jsou připravené si okamžitě lehnout, když jim chce nějaký boháč sejmout to těžké břímě závisti. Takže ty musíš jednat rychle, holčičko. Protože s děravou kapsou rychle stárneš.
Frederik	To já se musím omluvit. Promiňte. Měl jsem...		
Diana	Pojďte, Frederiku. Nemusíte jí nic vysvětlovat. Horác pošle Josuého, aby jí zaplatil, co je jí dlužen.		
Frederik	Jak můžete takhle mluvit, Diano?		
Diana	Radím vám, abyste šel se mnou, jinak vás už nechci až do smrti vidět! <i>(odejde)</i>		
Frederik	Přišel jsem, abych se vám za ně omluvil. Byli k vám hrubí a zlí. Nezlobte se na ně.	Isabela	Už jsi toho řekla dost, maminko. Teď si běž sundat ty péra.
Isabela	<i>(tiše)</i> Radši rychle běžte za ní. Nebo vás to pak bude mrzet.	Matka	Před chvílí jsem mluvila s Romainvillem. Konečně řekl rozumné slovo. Já vím, ty si myslíš, že máš větší cenu. Ale nemůžeme věčně čekat na zážrak. Romainville není nejmladší, ale o to je rozumnější a rozvážnější. Nic nebere na lehkou váhu – chce nám oběma zajistit spokojený život. Kromě toho je docela možné, že se časem - až zpracuje svou rodinu - s tebou ožení. Je to víc, než bys mohla doufat. Já doufám, že jsi spokojená.
Frederik	Promiňte. <i>(chce jít, pak se zastaví)</i> Mám říct bratrovi, že jste mi řekla, že ho milujete?		
Isabela	Ne. Nemá to cenu.		
<i>(odejde. Vejde Matka)</i>			
Matka	Děvenko moje!		
Isabela	Tady jsi!	Isabela	Pojď pryč.
Matka	<i>(těžce usedne)</i> Je konec! Ten mladík jim všechno prozradil. Ještě hodinku, a byla jsem pozvaná na víkend k jednomu generálovi.	Matka	<i>(se rozzlobí)</i> Bude z tebe mrzutá, stará panna! S nikým nemluv, na nikoho se neusmívej a buď šeredná. Jen si nad každým krč nos. Ale jestli to nevíš, tak z toho se dělají vrásky! A obličej je to jediné, co máš. Proto si ho šetři.
Isabela	Půjdeme pryč. Zahod' ten chochol. Pozitíř máš v Paříži hodiny na klavír.	Messerschmann	<i>(vejde)</i> Slečno!
Matka	To jsi celá ty! Klidně se sebereš a jdeš pryč. Ty jseš ke všemu tak necitelná! Takže on tě nemiloval? Tak proč tě potom zval na zámek?	Matka	<i>(se náhle zastaví a je samý úsměv)</i> Ale, drahý pane Messerschmanne, to jsem ráda, že vás vidím! Jak se vám daří?
Isabela	Aby se pobavil.	Messerschmann	<i>(ledově)</i> Dobře, děkuji.

Matka Jsem hraběnka Funela. Před chvílí nás představovali, ale byl tam takový zmatek...

Messerschmann Madam, rád bych si s vaší dcerou promluvil mezi čtyřma očima.

Matka Ale samozřejmě, milý pane Messerschmanne. Nechám vás o samotě, děti. Půjdu si trochu odpočinout. Tyhle suaré jsou tak vyčerpávající! *(odejde, šustíc šaty)*

Messerschmann *(ihned)* Milá slečno, vím, kdo jste, a za půl hodiny to budou vědět všichni. To je pro vás konec. Proto běžte do svého pokoje a odejděte bez rozloučení. Zazářila jste jako kometa, teď je na čase zhasnout. Trochu dřív nebo později, to pro vás stejně nic neznamená. A já vám to vynahradím.

Isabela Proč vám tak záleží na tom, abych odešla?

Messerschmann Malý dáreček, který chci dát své dceři. Jak vidíte, jsem upřímný. V obchodních záležitostech jsem nikdy nikoho nepodvedl a vždycky se mi to vyplatilo. Kolik chcete?

Isabela Nic. Jsem už na odchodu.

Messerschmann Já vím. Ale nebylo by spravedlivé, kdybyste odešla jen tak. Kolik vám slíbil Horác?

Isabela Mou gáži tanečnice a šaty, které mi vaše dcera roztrhla.

Messerschmann Takže to je i moje věc. Jestli chcete, koupím vám ještě další dvoje.

Isabela Děkuju vám, ale mně jsou milejší tyhle s dírou.

Messerschmann Abychom si dobře rozuměli. Nechci, abyste se ještě sešla s Horácem. Kolik za to chcete?

Isabela Nic. Nepočítala jsem s tím, že ho ještě uvidím.

Messerschmann Ale ty peníze, co vám slíbil?

Isabela Nechtěla jsem si je brát. Řekla jsem si, že jsem tu tancovala čistě sobě pro radost.

Messerschmann *(se na ni chvíli dívá, pak ztěžka, mocensky)* Nemám rád, když se něco dává zadarmo, slečno.

Isabela Zneklidňuje vás to?

Messerschmann Připadá mi to příliš drahé. Proč si nechcete vzít Horácovy peníze?

Isabela Protože se mi líbí si je nebrat.

Messerschmann A moje?

Isabela Protože vy nemáte ani ten nejmenší důvod mi je dávat. Už jsem vám řekla, že jsem na odchodu. Moje role skončila, opona spadla, a já jdu.

Messerschmann Nemůžete jít a nenechat si to zaplatit.

Isabela Proč?

Messerschmann Protože všechno má svůj řád.

Isabela Lituju, ale přesto to udělám. Promiňte, pane. *(chce odejít)*

Messerschmann *(vztekle)* Ne! Nebuďte jako Ossowitch!

Isabela *(se zarazí)* Ossowitch?

Messerschmann Ano. Finančník konkurenční společnosti. Byl to člověk, který pořád odcházel. Jakmile jsme se nedohodli, a to bylo často, okamžitě odešel. Musel jsem ho vždycky dohonit na chodbě nebo až u výtahu. A čím dál došel, tím mě to přišlo dráž. Nakonec jsem ho pod nějakou záminkou pozval na loдку na širé moře, když mě předtím ujistil, že neumí plavat. A tam, abych to skoncoval, jsem

mu nabídl výhodný paušál. Od té doby jsme nejlepší přátelé, jenom on se naučil plavat. Nikdy nedělejte, že chcete odejít, slečno. Je to špatný trik. Člověk málokdy s něčím souhlasí, ale zůstane sedět, jinak by se obchody vůbec dělat nedaly. Tak buďte taky rozumná. Jste mi sympatická a já mám chuť být velkorysý. Kolik chcete?

Isabela Nic.

Messerschmann To je moc drahé. Myslete si, že jsem se zbláznil, ale já vám nabízím dvakrát tolik. Mám peníze u sebe. Kdyby to nebylo tak těžké, nosil bych s sebou i zlato. *(vyndá svazek bankovek)* Dobrá, podívejte se, když se s tím udělá takhle *(přejeďe svazek prstem)*, jsou z toho najednou šaty, šperky, krásná kabelka. Jen si přiznejte, že by se vám líbilo mít ty všechny peníze u sebe.

Isabela *(mu ukáže holé ruce)* Vždyť si je ani nemám kam dát.

Messerschmann *(jako ochotný prodavač)* Mám vám je zabalit?

Isabela Milý pane Messerschmanne, nechci zase odcházet jako Ossowitch, abych ve vás nevyvolala nepříjemnou vzpomínku, ale prosím vás, abyste mi věřil. Nechci vaše peníze.

Messerschmann *(si dá peníze do kapsy. Vztekla)* Vy jste jako skála, slečno!

Isabela *(prostě)* Ne. Jsem moc nešťastná. Je mi hanba; dnes večer jsem toho o penězích slyšela tolik, že mi naskakuje husí kůže.

Messerschmann Jste přecitlivělá. Ale já jsem říkal, že jsem tak bohatý, že si můžu dovolit rozumět i citům. Jsem nešika, měl jsem vám hned napsat šek. S hodně nulami. *(vyndá šekovou knížku)* Napíšu tady vlevo jedničku a budu psát nuly tak dlouho, dokud neřeknete dost. Tak začnem?

Isabela *(se na něj zadívá)* To v tom velkém, finančním světě může tak snadno uspět člověk bez inteligence?

Messerschmann *(schová šekovou knížku a vztekla křičí)* Ale já jsem inteligentní! Já jsem velice inteligentní! A TAKY MÁM VELIKOU ŽIVOTNÍ ZKUŠENOST! Právě proto vám říkám, že vám nevěřím!

Isabela Dobře, když jste chytrý, tak se jistě domluvíme. Půlhodina mlčení, kterou jste mi chtěl zaplatit, už jistě uplynula. Vaše dcera ví, kdo jsem, a taky ví, že je to známo všem ostatním hostům. Už na mě žárlit nemusí. Horác si o mě nedělá starosti a já vůbec nemám chuť ho ještě vidět. Jak vidíte, nemám vůbec nic na prodej. Je vám to už jasné?

Messerschmann Člověk má vždycky něco na prodej! A já, i když už nic nemáte, něco od vás koupit musím! Jednou jsme začali smlouvat, tak se musíme na něčem dohodnout.

Isabela Proč?

Messerschmann Protože, kdybych to neudělal, už bych si nikdy nevěřil.

Isabela *(se proti své vůli usměje)* Jestli vám stačí tak málo, abyste si nevěřil, napíšu panu Ossowitchovi.

Messerschmann *(se uklidní)* Ossowitch byl slaboch. S protivníky na úrovni hraju s otevřenými kartami. Vidíte, že jsem zcela upřímný. Teď už od vás nekupuju rozmar své dcery – máte pravdu, ona už nic nepotřebuje – ale klid své duše. A ten má vysokou cenu. Kolik chcete?

Isabela To se člověk stane pánem světa opakováním jednoho a toho samého?

Messerschmann Teď mi už nerozumíte. Nejde o to vás ponížít. Všechno, co vám pomáhalo mě odmítnout – vaše hrdost, pýcha, to všechno zůstalo bez poskvrny. Vážím si toho a rozumím tomu. Je to skutečně hanebné, co Horác udělal; je hanebné i to, co jsem vám před chvílí nabízel. Ale o to teď nejde. Když chcete, zůstaňte tady, ať má ten mladík vztek, rozčilujte mou dceru, už měla v životě dost úspěchů a udělá jí to jen dobře, ale přijměte moje peníze. Nic za to od vás nechci.

Isabela Ne.

Messerschmann Před chvílí jste měla pravdu, teď už ne. Teď je zbytečné se bránit. I když cítíte protivnickovu chvílkovou slabost, nikdy nesmíte trvat na nerozumném stanovisku.

Isabela Já nechci být rozumná. Chci konečně dělat, na co mám chuť.

Messerschmann Dobře mě poslouchejte, slečno. Zahrajeme si velkou hru. Všechno vám dám. Za pět minut se můžete k ostatním vrátit se vztyčenou hlavou. Všechno, co si o vás Horác vymyslel, bude na jedinou pravdu. Budete stejně bohatá jako všechny ostatní dívky na zámku. Řeknu Romainvillovi, a ten vás adoptuje. Budete jeho skutečnou neteří.

Isabela Krásná vyhlídka.

Messerschmann Taky vás urazil? Donutím ho, aby se omluvil. Přinutím ho, aby před vámi klekl. Udělá všechno, co budu chtít. Jsem mocnější než pohádková víla. Budete tak bohatá, že ten nejhezčí a nejurozenější mladík v této společnosti vás požádá o ruku.

Isabela Děkuju vám. Nic z toho se mi tak nelíbí jako říct vám ne.

Messerschmann *(křičí)* Ale ani já nevěřím na peníze, slečno! Jsou k ničemu! Je mi z nich nanic! Kdybych měl desetkrát tolik, co mám, moje játra mě budou bolet dál! Jím nudle, piju vodu a vůbec mě netěší, že mi každý večer otevře dveře ta pyšná, odměřená žena! A kašlu na to, že je mi nevěrná! A nechci ani žádnou jinou, já nechci vůbec nic! Jsem jenom ubohý krejčík z Krakova a jediná radost, na kterou se pamatuju, byla z hotových šatů, které jsem ušil, když mi bylo šestnáct! Objednal si je starosta, byl spokojen, a můj otec mi řekl: "Jonatan, tentokrát se ti to povedlo, už se vyznáš v řemesle." A JÁ JSEM BYL ŠŤASTNÝ! Od té doby se mi nic nepodařilo. Jen být bohatý; bohatší než kdokoliv jiný. Ale peníze mi nikdy nepřinesly něčí lásku, dokonce ani lásku vlastní dcery ne... Slitujte se nade mnou. Přijměte můj šek.

Isabela Ne.

Messerschmann Ne? Tak dobře. Podívejte se, co s těmi papírky udělám. Sním je, roztrhám je zubama, vyplivnu je na zem! *(skutečně si cpe peníze do úst a trhá je v zubech, potom rukama, aby to šlo rychleji)*

Isabela *(radostně křičí)* To je nápad! Dejte mi jich pár, já vám pomůžu! *(vezme si pár svazků a pomalu je trhá. Kousky papíru pak vyhazují do vzduchu. Padá na ně papírový déšť)*

Messerschmann *(téměř nepřičetný)* Tak! Tak! Tady! Tady to je malá vilka na venkově: sen všech drobných rentiérů!

Isabela Se zahradou, bazénem, zlatými rybičkami, růžovými záhony!

Messerschmann Všechno! Tohle je živnost. Butik modistky: takový, jaký jsem vám já hlupák chtěl zařídít!

Isabela Výborně! Tohle je jeden klobouk!

Messerschmann *(uraženě)* Proč jen klobouk?

Isabela	Nejnovější model!	Messerschmann	<i>(politováním hodný uprostřed roztrhaných bankovek)</i> Jsem strašně nešťastný, slečno!
Messerschmann	Tady jsou šaty, zase šaty, všechny ty látky, co ženy musí nutně mít! Tady jsou kabáty, kožichy!	Isabela	Já taky.
Isabela	Moc jich není, je léto!	Messerschmann	Dobře vám rozumím. Jsem určitě v tomhle zámku jediný, kdo vám může rozumět. Mě taky dlouho ponižovali, ale pak jsem se stal silnějším než oni. Tak jsem začal ponižovat zase já je. Každý je na tomhle světě úplně sám. A každý musí svou roli dohrát do konce.
Messerschmann	A tady luxusní, měkoučké prádýlko! Saténová prostěradla, noční košilky, dražší než plesové šaty, vyšívané kapesníčky!		<i>(díívají se na sebe. Vejde Josué)</i>
Isabela	Tady je kufr!	Josué	Promiňte, pane, ale pan Horác slečně vzkazuje, že na ni čeká v malém salónku, aby se s ní vyrovnal.
Messerschmann	Proč kufr?	Isabela	<i>(vstane)</i> Řekněte mu, že mi už zaplatil pan Messerschmann. <i>(odejde)</i>
Isabela	Aby se to do něj mohlo všechno nacpat!		<i>(Messerschmann se na ni dívá)</i>
Messerschmann	A tady jsou šperky, náhrdelníky, prsteny, ty nejkrásnější diamanty!	Messerschmann	Příteli.
Isabela	Ach, tady je krásná perla!	Josué	Ano, pane?
Messerschmann	Je vám jí líto!	Messerschmann	Umíte vařit?
Isabela	<i>(mu bere další peníze)</i> Samozřejmě, že ne!	Josué	<i>(kterého už nic neudíví)</i> Přiznávám, že jako malý chlapec jsem byl kuchtíkem jistého církevního knížete.
Messerschmann	Tady jsou cesty do neznámých zemí, služebnictvo, ušlechtilá zvířata s rodokmenem. Všechny krásné a poslušné dívky, svědomí čestných lidí! Tady je malé štěstíčko celého ubrečeného světa! Tady! Tady! Tady! <i>(roztrhá poslední bankovku a otočí se)</i> Jste teď spokojená?	Messerschmann	Takže mi to můžete říct. Existuje více způsobů k přípravě nudlů ve vodě? Nesolených a nemaštěných?
Isabela	Ne. A vy?	Josué	Ne, pane. Zním jenom jeden.
Messerschmann	Já taky ne.	Messerschmann	Dobře, nechte udělat ten.
	<i>(sednou si vedle sebe na bobek. Isabela sebere zapomenutou bankovku a roztrhá ji)</i>	Josué	Ano, pane. <i>(chce odejít)</i>
Isabela	<i>(unaveně)</i> Tohle je pro chudé. Na ty jsme zapomněli!		

Messerschmann Ještě maličkost. Můžu v noci ze svého pokoje volat do zahraničí?

Josué Jistě, pane.

Messerschmann To je všechno, co jsem chtěl vědět. Jako Samson. Zavřete oči!

Josué *(couvá)* Ano, pane.

Messerschmann A zničehonic příšerný rámus. Telefon, který se za svítání rozdrní. To je ono. To je ten chrám, který se zbořil. Rozumíme si?

Josué Ne, pane.

Messerschmann Nevadí. *(najde v kapse zapomenutou bankovku a dá mu ji)* Tady je tisíc franků. *(odchází a zavolá)* Nemaštěné!

Josué *(se ukloní, zastrkuje bankovku)* A nesolené!

Konec čtvrtého dějství

PÁTÉ DĚJSTVÍ

Na scéně jsou paní Desmemortesová a Horác. Oba vypadají značně sklíčeně.

Desmemortesová Moc jsem se tomu nezasmála.

Horác Já taky ne.

Desmemortesová *(po pauze)* Proč sis to vymyslel?

Horác Nudil jsem se. A taky jsem měl vztek na tu rozmazlenou holku, jak tahá Frederika za nos. Potřebovala dostat lekci.

Desmemortesová Tak jí dostala. A ta malá Isabela naneštěstí taky.

Horác Ano, kvůli ní mě to mrzí. Je moc milá.

Desmemortesová Takže to si vymyslela ta bláznivá Capuletová. Ty k ní vůbec nic necítíš?

Horác Vůbec nic.

Desmemortesová *(po pauze)* My jsme jí ostatně dostali taky.

Horác Co?

Desmemortesová Tu lekci. Bylo to správné?

Horác Vy o tom ještě přemýšlíte, tetičko? Udivujete mě. Myslel jsem, že jste větší kabráček.

Desmemortesová Vidíš, já si to myslela taky.

Horác Nezlobte se, ale dobročinnost se spíš hodí k vašemu věku. Peněz na to máte dost.

Desmemortesová Víš dobře, že o téhle dobročinnosti mluvit nechci. Máš pravdu, měla jsem své chudé, tak jako jsem měla koně a lorňony. Člověk musí žít podle toho, do které společenské vrstvy patří.

Horác A litujete, že jste pro ně neudělala víc?

Desmemortesová Ne. Myslím, že jsem toho udělala dost. A oni, místo aby mě uškrtli, když jsem přišla do jejich baráků s perlami na krku a kilem hovězího, mi líbali ruku. Pořád mi říkali, že Bůh mi všechno splatí. Kdybych se na to mohla spolehnout, rozhodně bych v posmrtném životě neměla nouzi o vařené hovězí a staré prádlo.

Horác *(náhle)* Co myslíte, že udělá?

Desmemortesová Kdo?

Horác Diana. Vezme si Frederika, nebo se se svými milióny vypaří navždy?

Desmemortesová Proč tě to zajímá?

Horác Rád bych to věděl.

Desmemortesová Chtěl bys, aby si tvého bratra vzala?

Horác Ne. Dělal jsem, co jsem mohl, aby k té svatbě nedošlo.

Desmemortesová Můj malý Frederik! To je pravda, že by s tou dívkou byl nešťastný. Naštěstí jsi tu ty. Jsi jeho andělem strážným. Jak vidíš, taky máš své chudé.

Horác Ne. Jen mám na tyhle věci čuch. Kromě toho je v Dianě hodně dobrého. Je tvrdohlavá, rozmarná, ale její egoismus je dokonce zábavný. Mám rád vzpurné klisničky, i když mě vyhodí ze sedla. Jen jsem si myslel, že by se k ní hodil někdo jiný než Frederik.

Desmemortesová A proč si vybrala jeho?

Horác Co já vím? Asi se jí líbilo, že si s ním může dělat, co chce.

Desmemortesová Třeba to udělala z trucu.

Horác To je její věc.

Desmemortesová A co když taky tvoje, Horáci? Nejsem tak docela slepá stará bába. Jsi od prvního dne do ní zamílovaný.

Horác To je k smíchu! A i kdyby to byla pravda, radši bych umřel na žloutenku, jako váš přítel Palestini, než jí udělal tu radost a přiznal se.

Desmemortesová Na žloutenku se neumírá. Řekla jsem to té pomalované ochechuli, jen abych měla o čem mluvit. Palestini je živ. Jen vloni kvůli jedné dívce, kterou miloval, skočil do jezera. Byla to mladá Němka, závodně plavala, sama si ho vylovila a už spolu mají dítě.

Horác *(náhle vykřikne)* Sakra! Jezero! Nevidíte támhle u bazénu něco bílého?

Desmemortesová Já jsem slepá jako krtek, ale utíkej tam, bojím se, aby se něco nestalo.

(Horác běží pryč, vpadne Capulatová)

Capulatová Ach, milostpaní! Všude hledáme Isabelu! Její matka šílí strachem!

Desmemortesová Proč?

Capulatová Zabalila jedinou cennou věc, kterou měla, svůj prstýnek, do papíru a s trochou peněz ho nechala ležet na nočním stolku. Ach, milostpaní, je to vina nás všech! Pan Horác ji nemiloval!

Desmemortesová Víte co, Capulatová? Přijďte brečet až za chvíli, teď se podívejte k velkému bazénu. Nevidíte na trávě něco bílého?

Capulatová Můj bože, to je ona! Nešťastnice, skončí jako Ofélie. Naklání se! Skočila! Pomoc! Utopí se!

Desmemortesová Ne. Je tam Horác a vody po kolena. Ale mohla by se nastydnout a on taky. Skočte pro nějaké deky.

Capulátová Pan Horác skáče za ní! Jak je odvážný! Už ji nese. *(náhle deklamuje)*
Jak Euridika zachráněna z vod.
Teď na ní je, aby dluh svůj splatila.
Kéž by se z toho láska zrodila...

Desmemortesová *(vztekle)* Teď si ty své verše strčte někam a radši běžte pro něco, do čeho by se mohli zabalit!

(Capulátová odběhne pryč)

Josué, Josué! Pojdte sem někdo, rychle!

Josué *(vejde)* Milostivá paní si přeje?

Desmemortesová Běžte udělat punč, ale před tím mě odvezte k velkému bazénu!

(Josué ji tlačí pryč. Vejdou Horác a Isabela zabalení do přikrývek. S nimi Capulátová, za ní Josué tlačí vozík s Desmemortesovou)

Capulátová *(deklamuje)* Aj, přichází sem křestní chorovod. Před jeho láskou se v úctě skláním.
Z ledové lázně vzejde nový rod...

Desmemortesová Capulátová, okamžitě přestaňte s tím rýmováním!

Capulátová *(unesena romantickou představou)*

Nemohu, milostpaní, bohužel, ten případ mi duši tuze rozechvěl, na nic než na verše si nevzpomínám...

(Capulátová odejde, tiše deklamující)

(Josuému) A vy si pospěšte s tím punčem.

(Josué odejde)

(Isabele) Je vám zima, děvče?

Isabela Ne, děkuju, je mi dobře.

Desmemortesová Josué vám přinese punč. A tobě je zima?

Horác Já se pod tím hadrem udusím.

Desmemortesová Teď, když jsme tu na chvíli sami, můžeme si o všem v klidu popovídat. Posadte se.

Horác *(se posadí)* Vypadáme jako rudí náčelníci při válečné poradě.

Desmemortesová A já vám nabídnu dýmku míru.

Horác To je nápad! Nemáte náhodou suchou cigaretu?

Desmemortesová Kouřit můžeš za chvíli. Teď mlč. Už jsi toho dneška večer navykládal dost. Podívejte se na mě, děvenko... Máte krásné oči a takhle rozčuchaná jste ještě hezčí. Proč se vůbec češete?

Isabela Protože se to dělá.

Desmemortesová A vrhat se při prvním zklamání v lásce do vody, to se taky dělá? Vsadím se, že umíte plavat.

Isabela Ano.

Desmemortesová Vidíte, jak je to absurdní.

Horác To já jsem chtěl, aby jako z lásky k Frederikovi skočila do vody. Ale pak jsem to odvolal. Nevím, co jí to popadlo.

Desmemortesová Proč jste se chtěla utopit?

Isabela To je moje věc.

Horác Ale nic takového jsme si nedomluvili. Měla jste dělat jen to, co vám řeknu.

Isabela Pracovní doba mi už skončila. Snad se můžu zabít, když na to mám chuť, ne?

Desmemortesová Ona má pravdu! Za chvíli je ráno. A dneska je neděle. Kdyby dělník neměl právo se zabít ani v neděli, musela by se okamžitě udělat revoluce. Ale mluvmе vážně. Horáci, víš ty, že jsi pitomec?

Horác Ano, tetičko.

Desmemortesová Nemiluje vás, moje milá. Nikdy vás milovat nebude. Jestli vám to pomůže, tak on nebude milovat nikoho. Je čas od času zamilovaný. Ale asi tak jako kočka do myši. A vy ani nejste typ jeho myši, moc rychle by vás zakous, a to ho nebaví. A není ani vašim typem kočky. Myslíte, že ho milujete, ale není to pravda. Teď ho rozčilujeme, má chuť nás uškrtit... celý se změní; hned vypadá jako stará, zlomyslná babka. Člověk není krásný, pokud taky není současně lidský. Nestačí mít jenom hezké oči; musí se za nimi rozsvítit malé světýlko. To je ta skutečná krása.

Horác *(zlostně vstane)* Už toho mám dost! Když si chcete hrát, pošlu vám Frederika. *(odejde)*

Desmemortesová Výborný nápad! U těchhle dvou je ohromná výhoda, že máte vždycky jednoho v zásobě. Vy nemáte ráda Horáce, ale jeho obraz. A dnes jste tak nešťastná jen proto, že za tím obrazem není nic pro vás.

Isabela *(pláče)* Ach, to je strašné.

Desmemortesová Bylo by to strašné, kdybychom měly jediný exemplář. Ale naštěstí máme dva.

(vejde Frederik)

Pojď sem, chlapče, tady ta dívka se vrhla do vody a my pořád nevíme, proč.

Frederik Já to vím, ale opravdu to není moje vina. Před chvílí jsem se rozešel s Dianou. Neudržel jsem se, abych jí neřekl, že se k vám chovala hrubě. A ona zrušila naše zasnoubení.

Isabela To jste neměl. Myslíte, že mi nějak pomůže, když na tom budete stejně jako já?

Frederik Nevím, ale já prostě nemůžu mít rád člověka, který je schopný někomu ublížit.

Desmemortesová Vidíš, a ona taky ne. Konečně přišla na to, že je jí Horác lhostejný.

Frederik Pro mě život skončil. Potopil jsem se až na dno jejího srdce a viděl jsem jen kalnou vodu.

Desmemortesová Teď si sundej skafandr a pojď se trochu nadýchat čerstvého vzduchu.

Frederik Odeberu se na samotu, kde budu rozjímat o lidském nevděku.

Desmemortesová Slečna taky. O přestávce mezi poustevničením mě můžete chodit navštěvovat.

Frederik Já bych jí odpustil, že byla zlá...

Isabela Hned jsem pochopila, že je takový, a taky bych mu byla odpustila...

Frederik Zapomněl bych, že je paličatá, egoistická, krutá...

Isabela Já taky...

Desmemortesová Jedinou věc nemůžete odpustit, a sice to, že vás nemilovali. Je to tak, milujeme jen pro lásku. Celý život se honíme za tou svou představou z hedvábí a chceme, aby každému, koho potkáme, padla jako ulitá. Jsme nemožní krejčí. A když zákazník nechce, voláme o pomoc. Isabelo, běžte s ním do parku, vypovíte mu svoje neštěstí a on vám poví, proč chce umřít. Nikdo není zoufalejší než vy dva.

Frederik *(odchází s Isabelou)* Byl jsem blázen, slečno.

Isabela Myslela jsem, že najdu věrného...

Frederik *(se ušklíbne)* Věrného! Každý je věrný jen sám sobě. Já jsem chtěl dát všechno, co mám...

Isabela Dát všechno se lehce řekne... ale když není, kdo by si to vzal...

(odejdou)

Desmemortesová Odhaduju to tak na pět minut. Teď se vraťme tam k těm. *(volá)* Horáci!

Horác *(vejde)* Ano, tetičko?

Desmemortesová Jednu věc bychom měli. Pro co ty ses rozhodl?

Horác Přece teď za ní nepůjdu. Všichni jsou přesvědčeni, že jsem se zamiloval do peněz jejího otce.

Desmemortesová Ale! To je mi novinka! Ale budeš muset. Celá ta záležitost se už moc protahuje.

Horác To je mi líto, ale nebudu se zesměšňovat, abych ji zkrátil. Mimochodem, nic jsem neřikal, ale vy si opravdu myslíte, že vypadám jako stará, zlo-myslná babka?

(vejde Patrik Bombelles)

Patrik *(přistoupí k Horácovi)* Ach, tady jste. Hledám vás.

Desmemortesová Co zase chce tenhle panák?

Patrik Pane, protože se odmítáte vzdát té dívky, jsem nucen... *(dá mu facku)*

Horác *(mu ji vrátí)* Už vás nepotřebuju. Jestli toho okamžitě nenecháte, tak se s vámi budu skutečně bít a zabiju vás!

Patrik Ale přece, pane, sakra!

Horác Co, sakra, vy mě urážíte? *(skočí po něm)*

Lady India *(vejde a křičí)* Patriku!

Patrik Pozor! Už je zase tady. *(vezme Horáce kolem ramen)* My žertujeme, miláčku. Trochu pohybu po ránu neuškodí.

Lady India Na to teď není vhodná chvíle. Víte, co se stalo? Právě mi telefonovali z Paříže. Romuald prodává akcie v Londýně, New Yorku, ve Vídni. Za několik hodin bude prodávat v Paříži. Bude na mizině.

Patrik To není možné. Zavolám jeho makléřovi. *(odejde)*

Diana *(vejde)* Slyšeli jste to? Za šest hodin je můj otec na mizině.

Horác Ne.

Diana Ano.

Horác Co budete dělat?

Diana Budu chudá. Co bych měla dělat? Přišla jsem vám to hned říct, protože budete mít radost, když mě konečně uvidíte v blátě.

Horác To by mi jistě udělalo velikou radost. Ale bohužel to tak nedopadne. Vezme si vás Frederik a ten je bohatý.

Diana Já ho nechci. A on mě taky ne. Jen se na toho svého Frederika podívejte, je támhle v parku s tou vaší tanečnicí. Ta neztrácela čas. To vy jste ji naučil jak za jedinou noc najít bohatého manžela, co? Doufám, že mě to taky naučíte. Budu to teď potřebovat.

Horác Nebojím se, vy to potřebovat nebudete. *(chce odejít)*

Desmemortesová	Horáci, kam jdeš?	Desmemortesová	Romainville, najděte si jinou neteř. Těhle můžete jít za svědka.
Horác	Pro Frederika. Teď nemůže zasnoubení zrušit. Když je Diana na mizině, musí si ji vzít. Je to věc cti.	Romainville	<i>(ztěžka)</i> To je ale směla! Už jsem si na tu myšlenku tak zvykl!
Diana	<i>(zoufale)</i> Ale já ho nechci!	Desmemortesová	<i>(Josuému, který vejde s tácem)</i> Josué, dejte mu ten punč.
Horác	Tím hůř. <i>(odejde)</i>		<i>(Romainville pije punč)</i>
Desmemortesová	Tak! Teď se to všechno zase zamotá. <i>(vejdou Capulatová a Matka s malými kuříčky, připraveny k odjezdu)</i>		A kde je Horác? Skočte někdo pro něj. Už se té dívky natrápil dost. <i>(Dianě)</i> Nebojte se, miluje vás, sám mi to řekl.
Capulatová	Budte tu sbohem! Živote proměnlivý – nám dále v přepychu žít není dáno...	Lady India	Podívejte se, je támhle v parku. Utíká pryč.
Matka	...teď v Maubeugi nás čeká podzim tklivý – zas budem učit děti na piáno. <i>(odejdou. Vejde Romainville s kyticí)</i>	Desmemortesová	Josué, okamžitě ho chyťte a přiveďte sem. <i>(Josué odejde. Dianě)</i> Je hrozný paličák, ale už ví, že komedie skončila a bude se muset vrátit.
Romainville	Milostivá paní, moje neteř není mou neteří, jak mě ten darebák váš synovec donutil tvrdit. Přesto patří do rodiny, protože když jsem vše dobře uvážil, rozhodl jsem se, že si ji vezmu.	Diana	A co když mě opravdu nemiluje?
Desmemortesová	Milý příteli, já bych byla první, kdo by vám blahopřál. Ale obávám se, že jste se svou nabídkou přišel pozdě.	Desmemortesová	To je nemožné. Všechno musí dobře skončit. Kromě toho už jde. Tak co, Horáci? <i>(všichni se otočí směrem, kudy má vejít Horác. Je to ale Josué)</i>
Romainville	Jak to, pozdě? Je pět hodin ráno.	Frederik	Já věděl, že nepřijde.
Desmemortesová	<i>(Isabele a Frederikovi, kteří vejdou)</i> Tak co, děti, co je nového? Oblek padne dobře?	Josué	Pan Horác mi pro vás dal tento dopis, milostivá paní.
Isabela	Výborně, madam.	Desmemortesová	Přečtěte ho nahlas.
Frederik	Jak jsem mohl být takový blázen, tetičko! Promiňte, Diano, ale já vás nikdy nemiloval.	Josué	<i>(si nasadí brýle)</i> Z důvodů, které znáte, se nemůžu vrátit do prostředí, kde jsou proti mně všichni zaujati. Nikdy jsem toho tolik nelitoval. Ale Dianu miluji, protože je chudá. Už nás nic nerozdělí, vezmu si ji. Ať přijde za mnou do parku.
		Desmemortesová	Rychle běžte, Diano.
		Diana	Děkuju, madam. <i>(odejde)</i>

(vejde Messerschmann s malým kufříkem. Hudba hraje posměšný pochod)

Desmemortesová Ale, kdo to k nám jde?

Messerschmann To jsem já, milostivá. Jdu se rozloučit.

Desmemortesová Ale co to máte na sobě? A co je to za kufr?

Messerschmann To jsem si půjčil od vašeho majordoma. Jsem na mizině. Vracím se do Krakova otevřít si malé krejčovství.

Lady India *(vykřikne a vrhne se mu do náručí)* Ach, ty moje lásko! Ty jsi skvělý! To kvůli mně ses zruinoval, vid? Půjdu s tebou až na tu tvou Sibiř a bosá! *(zuje se)*

Desmemortesová Ona si všechno plete.

Lady India *(si obtočí šálu kolem hlavy jako turban)* Teď budu pokorná. Vidíš, už si dávám vlasy jako Ruska. Ať mě nebesa srazí do prachu za to, že jsem o tobě pochybovala. Zříkám se přepychu, budu ti v tvém malém iglú vařit. Chceš?

Desmemortesová Zeměpis viděla z rychlíku, ale nebudeme jí to vymlouvat.

(náhle ohromný rachot, záblesky raket. Všichni se otočí)

Patrik *(vejde a křičí)* Už to začalo!

Lady India Co? Nebeský oheň? Už?

Desmemortesová Tak zle na tom nejsme. Je to jen malý ohňostroj, který jsem pro vás nechala připravit. A poněkud se opozdil. Pojdte, ohňostroj ve dne, to bude asi zážitek. Myslím, že neuvidíme vůbec nic.

(ve chvíli, kdy všichni odejdou, vejde Josué a zatahá Messerschmanna za rukáv)

Josué Pane, telegram pro vás.

Messerschmann *(ho otevírá)* Komu na mně ještě tak záleží, že mi posílá telegram? *(čte, pak překvapeně)* To je zvláštní...

Josué *(s účastí)* Konec, pane? Kdyby pán něco potřeboval, mám ještě nějaké úspory.

Messerschmann Pszakrev! Není to tak snadné přijít na mizinu. Báli se, že jde o nějaký burzovní manévr, a všechno skoupili. Jsem dvakrát tak bohatý... Ale prosím vás, ještě o tom nemluvte.

Josué Jsem přece jen velmi rád. Moc by mě mrzelo, kdybych nemohl pánovi přinést snídani. *(postaví se do pozoru, zatímco Messerschmann odchází, a zeptá se)* Nemaštěné?

Messerschmann Ano, příteli. Ale dnes mi je výjimečně můžete trochu posolit.

Josué *(odchází za ním)* Mám opravdu velikou radost, že pán zase dostal chuť k životu...

(odejdou, opona padá, zatímco hudba hraje ne příliš smutný kousek)

K o n e c

Program vydalo
Národní divadlo moravskoslezské,
příspěvková organizace statutárního města Ostrava,
Čs. legií 148/14, 701 04 Ostrava – Moravská Ostrava
www.ndm.cz

Ředitel Jiří Nekvasil
Šéf činohry Peter Gábor

Redakce programu Klára Špičková, Dagmar Radová
Výtvarné zpracování programu a plakátu, sazba Lubomír Šedivý
Textová korektura Pavel Hruška
Fotografie ze zkoušky Radovan Šťastný

Tisk KARTIS+Co s.r.o.

Nositele autorských práv k dílu zastupuje DILIA,
divadelní, literární, audiovizuální agentura, Krátkého 1, Praha 9.

Činnost Národního divadla moravskoslezského,
příspěvkové organizace statutárního města Ostrava,
je financována z rozpočtu města Ostravy.

Aktivity NDM jsou také finančně podporovány
Ministerstvem kultury České republiky
a Moravskoslezským krajem.

ISBN 978-80-87650-32-5

Anna Cónová, Veronika Lazorčáková

HLAVNÍ PARTNER:

MEDIÁLNÍ PARTNER INSCENACE:

OSTRAVA!!!

Anna Cónová, Marie Logojdová

Veronika Lazorčáková, Aleš Bílík

Veronika Forejtová, Marie Logojdová

František Večeřa (v zrcadle), Renáta Klemensová, Ivan Dejmal

Veronika Lazorčáková, Ivan Dejmal, Andrea Mohylová,
Miroslav Rataj, Renáta Klemensová, František Večeřa

Aleš Bílík, Andrea Mohylová

František Večeřa, Veronika Lazorčáková

Marie Logojdová, Veronika Forejtová

Miroslav Rataj, Andrea Mohylová, Veronika Lazorčáková

Veronika Lazorčáková, Aleš Břík

Soubor činohry v inscenaci Pozvání na zámek